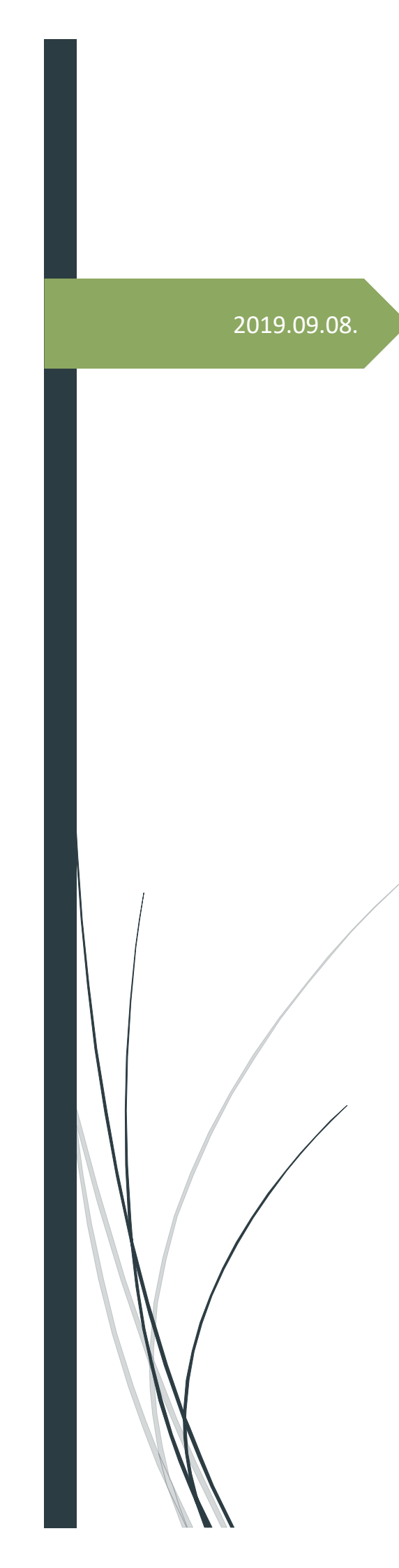

2019.09.08.

EFOP-3.2.14-17 Nyelvtanulással a boldogulásért

A projekt harmadik fél-
événekértékelése

Készítették

Paksi Borbála
Széll Krisztián
Vincze Beatrix

Tartalom

I. Az értékelés keretei.....	3
II. Az értékelés eredményei.....	5
1. Tanítási dokumentációk elemzése.....	5
1.1. Az elemzett tanítási dokumentumok mintájának kiválasztása	5
1.2. Az óravázlatokkal kapcsolatos tapasztalatok	6
1.3. Hallgatói reflexiók elemzése.....	7
2. Mentorkérdőívek elemzése	11
3. ELTE összekötő mentorok véleménye	14
4. A tanulói kérdőívek elemzésének eredményei.....	17
4.1. A diákok képzéssel kapcsolatos véleménye a projekt harmadik félévében.....	17
4.2. A diákok képzéssel kapcsolatos véleményének változása	22
5. Tanulócsoportok szerinti elemzés eredményei	25
III. Összegző következtetések, javaslatok.....	33
1. Projektre vonatkozó általános javaslatok	33
2. Értékelési stratégiával/protokollal kapcsolatos javaslatok.....	36
Mellékletek.....	38
1. számú melléklet: Tanulói kérdőív	38
2. számú melléklet: Középiskolai tanárok kérdőíve.....	40

I. Az értékelés keretei

A *Nyelvtanulás a boldogulásért* projekt nem formális nyelvtanulási lehetőségek biztosításával kívánja segíteni a résztvevő középiskolások nyelvtudásának fejlődését, amelynek elérését egy integrált megközelítéssel, azaz a lehetséges befolyásoló tényezők összességének javulásától várja. A foglalkozások előkészítése és megvalósítása mellett az ELTE nagy hangsúlyt fektet a középiskolai nyelvtanárok eszköztárának alapvetően élménypedagógiai alapú megközelítéssel történő bővítésére is. További célként jelenik meg, hogy az egyéni különbségek megfelelő kezelésével javuljon a nyelvtanulók tudása, motivációja és hozzáállása, valamint, hogy a résztvevő tanulók tudjanak és szeressenek idegen nyelvet tanulni és az elsajátított hasznos nyelvtudást megfelelően tudják alkalmazni.

A projekt alapvetően két fő célcsoportra fókuszál: (1) a résztvevő középiskolák élményalapú nyelvi foglalkozásaiba bevont 9–13. évfolyamos tanulók, és (2) a projektben közvetlenül és aktívan szerepet vállaló iskolai nyelvtanárok. Rajtuk kívül a projektben részt vesznek még az ELTE részéről a foglalkozásokat tartó (3) hallgatók (tanárjelöltek), valamint a felkészülésüket segítő és őket (4) mentoráló egyetemi oktatók (mentorok). Továbbá a projekt lebonyolítását segítik (5) a középiskolai koordinátorok és (6) az ELTE összekötő mentorai.

A projekt teljes időtartama 5 félév. A projekt keretében történt tevékenységek értékelése minden félév végén megtörténik. A projektben részt vevő iskolák és tanárjelöltek szám a következőképpen alakult az eddigi három félév folyamán:

- A projekt első félévében összesen 9 középfokú intézmény (8 gimnázium, 1 szakgimnázium) vett részt, mely iskolákban a rendelkezésünkre álló adatok alapján legalább 13 angol, 7 német, 4 francia és 3 olasz (vagyis összesen 27) tanulócsoporthoz indult el 36 tanárjelölt (hallgató) vezetésével.
- A második félévben 10 gimnázium csatlakozott a projekthez, ebből 8 az első félévben is részt vett a projektben, míg 2 a projekt második félévében kapcsolódott be. Az iskolákban 26 angol, 15 német, 6 francia és 6 olasz, azaz összesen 53 tanulócsoporthoz indult el – a projektdokumentációk alapján – összesen 500 tanuló részvételével 82 tanárjelölt irányítása alatt, vagyis több esetben egy tanulócsoporthoz két tanárjelölt is csatlakozott.
- A harmadik félévben ugyanazok a gimnáziumok (10 db) vettek részt a projektben, mint a második félévben. A projektben részt vevő iskolákban 25 angol, 12 német, 8 francia és 6 olasz, vagyis összesen 51 tanulócsoporthoz indult el a félévben. A jelenléti ívek tanúsága szerint az összes érintett diák – azaz akik legalább egy foglalkozáson részt vettek – száma 437 fő volt. A tanulócsoporthoz 71 tanárjelölt (hallgató) tanította, melyből 1 tanárjelölt két olasz tanulócsoporthoz is párban tartott foglalkozásokat, így 21 olyan tanulócsoporthoz volt, amelyhez két tanárjelölt is hozzá volt rendelve.

Az adatok azt mutatják, hogy a projekt első félévét követően jelentősen emelkedett a tanuló-csoportok (így a projektben részt vevő diákok), valamint a projektbe bevont tanárjelöltek (hallgatók) száma is. A harmadik félévre viszont némiképp csökkent a bevont tanulók és tanárjelöltek száma.

Jelen értékelés alapvető célja, hogy:

- (1) feltárja és összegezza a projekt harmadik félévének (2018/2019 tanév II. félév) tapasztalatait;
- (2) összevesse a projekt első (2017/2018 II. félév), második (2018/2019 tanév I. félév) és harmadik félévének (2018/2019 tanév II. félév) eredményeit;
- (3) a projekt folyamatos nyomon követésével azonosítsa a projekt előrehaladása során történt változásokat annak érdekében, hogy a későbbi folyamatok és tevékenységek az eddigi eredményekből levonható következtetésekre és javaslatokra épülhessenek.

A projekt harmadik félévének értékeléséhez minden résztvevő iskolából rendelkezésre áll:

- a 71 tanárjelölt (hallgató) tanítási dokumentációja (tanulócsoportonként 12 alkalom óratervei és az órákra adott reflexiók, konzultációs lapok, jelenléti íveket tartalmazó jegyzőkönyvek), melyek nem minden esetben teljes körűek, illetve változó részletességűek;
- mentoraik róluk alkotott véleményei (22 mentor által kitöltött 71 mentorkérdőív válaszai, amit azt is jelenti, hogy 1 tanárjelöltre vonatkozóan nem rendelkezünk választással);
- 9 ELTE összekötő mentor projekt megítélésére vonatkozó kérdőívre adott válaszai;
- a résztvevő diákok által kitöltött értékelő kérdőívek válaszai (413 kérdőív).

A projekt második félévében nem került sor olyan adatgyűjtésre, amely a projektben részt vevő iskolák középiskolai koordinátorainak, valamint nyelvtanárainak – akik közvetlenül nem kapcsolódnak a projekthez – véleményét térképezte volna fel.

Az értékelés első részében először a projekt harmadik félévében rendelkezésre álló dokumentumok és mérési eredmények elemzését és az első két félévi eredményekkel történő összevetését végezzük el, melynek során külön vizsgáljuk a hallgatók (tanárjelöltek) tanítási dokumentációit, a mentortanárok véleményét, illetve az ELTE összekötő mentorainak válaszait, valamint a tanulói kérdőívekből kapott eredményeket. Ezt követően az általunk beazonosított tanulócsoportok szintjén vizsgálódunk. Végül a kapott eredmények alapján következtetéseket vonunk le és olyan javaslatokat fogalmazunk meg, melyeket érdemesnek tartunk visszacsatolni a projekt további folyamataiba.

II. Az értékelés eredményei

1. Tanítási dokumentációk elemzése

1.1. Az elemzett tanítási dokumentumok mintájának kiválasztása

Iskolánként, illetve személyenként 12 óra óravázlatának és 12 hallgatói reflexiójának (tanítási naplójának) a feldolgozása a létszám és a nyelvek arányainak megfelelően (összesen 120 óravázlat, 120 reflexió elemzése alapján). A kiválasztott iskolákat és csoportokat az 1. táblázat mutatja.

1. táblázat: A tanítási dokumentációk elemzési mintája

Iskola neve	Tanárjelölt/ek	Nyelv	Csoport
Dr. Ámbédkar Gimnázium	Budecs Dorottya-Élías Lilla	francia	CS1
Ciszterci Szent István Gimnázium	Gacsályi Adrienn	angol	CS1
Piarista Gimnázium	Pálos Ágnes, Szabó Nikolett	angol	CS1
Szent Imre Katolikus Általános Iskola és Gimnázium	Nagy Dóra	német	CS2
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	Linczmayer Eszter	angol	CS1
Móra Ferenc Gimnázium	Bartha Regina	német	CS2
Jókai Mór Gimnázium	Kiss Dóra, Somogyi Dániel	német	CS1
Széchenyi István Gimnázium	Bödecs András	angol	CS2
Uzoni Péter Általános Iskola és Gimnázium	Schulek-Tóth Virág	német	CS1
Vasvári Pál Gimnázium	Kálmán Dalma, Kiss Tibor	olasz	CS2

A feltöltött dokumentumok többségében igényesek, az óravázlatok minden esetben részletek, a tanulási naplóban rögzített reflexiók általában 10–12 mondatból állnak (kb. fél oldal terjedelemben). Kevés hallgatónál maradt el óravázlat feltöltése, illetve néhány esetben azok felcserélődtek. A hallgatók a tanítást kiegészítő dokumentumokat is feltöltötték (voltak, akik feladatokat is csatoltak az óravázlatokhoz), ami még inkább szemléletessé teszi a foglalkozások konkrét tartalmát. Kiemelendő, hogy az óravázlatok igényesek.

1.2. Az óravázlatokkal kapcsolatos tapasztalatok

Az **óravázlatokkal** kapcsolatban összességében elmondható, hogy formailag egységesek (többségében magyarul készültek), tartalmi vonatkozásaikban követték a megadott sablont. Részletesek, szakszerűek, jól használhatók, áttekinthetők, sokan a melléklettel (például részletes feladatsorok, képek, online elérhető feladatok linkjei, mely utóbbiak jól jelzik, hogy a hallgatók mennyire használják az online adatbázisokat, forrásokat) is gazdagon kiegészítették.

A vázlatok akár további elemzésre is alkalmasak – mind a foglalkozások tartalma, mind a foglalkozásokon alkalmazott módszerek és munkaformák nyomon követhetők – **sok hasznos információval szolgálhatnak a tanárképzés számára.**

Az óravázlatokban a hallgatók legtöbbször jelzik a nehézségeket (veszélyeket) is: internet hiánya, szöveg nehézsége, túl sok idegen, érdekes vagy kevésbé kedvelt téma (például környezetvédelem) és némely esetben a megoldási lehetőséget is jelzik. A **leggyakrabban jelzett probléma a változó tanulói létszám**, ami nehezíti a tervezhetőséget.

A foglalkozások változatos munkamódszerekre épülnek, örömteli, hogy gyakran kerülnek alkalmazásra az élménypedagógiai elemek: játék számtalan formája (kvízek, Activity, rejtvenyek), mozgásos feladatok, sok online videó, autentikus szöveg (dal, filmajánló, filmek), ugyanakkor viszonylag kevesebb a drámapedagógiai feladat (szerepjáték van, de eltérő tapasztalatokkal). A hallgatók közül többen kiemelik, hogy szükségesek a mozgásos (de célnyelvi) feladatok, mivel a 120 perces délutáni foglalkozások a diákok számára (is) hosszúak, így igénylik is ezeket. A hallgatók (tanárjelöltek) általában felismerik, hogy a fáradtságot a leginkább így tudják leküzdeni, az angolosoknál visszatérő célkitűzés az *energetizálás*.

A foglalkozások strukturális/tematikus felépítése változó, a hallgatók építenek a diákok igényeire és felméri a nyelvi szintet. Itt általában két megoldás születik: (1) a diákok által javasolt témák, illetve (2) a nyelvtani, a nyelvi kompetenciák szintjén történő tervezés kialakítása. A módszerek beépítése, változtatása – a legtöbb esetben – a csoportok megismerése után változik. A tematikus és a nyelvtani struktúra egymásra építése néhol esetleges, vannak kiváló példák, ahol konszenzusos megállapodás eredményeként jön létre a tematika (illetve csoportfüggő, hogy például érettségi vagy nyelvvizsga felkészítés kerül előtérbe, esetleg mindkettő).

A hallgatók problémamegoldóan reflektálnak, sikeresen és rugalmasan alakítják át óraterveiket a megváltozott viszonyokhoz, esetleges igényekhez.

1.3. Hallgatói reflexiók elemzése

Összességében elmondható, hogy az egyes órákra adott hallgatói (tanárjelölti) **reflexiók terjedelme, problémaorientáltsága változó, a legtöbb hallgatónál pozitív élményként jelenik meg az órátartás, a tanítás. Kiváló tanulási lehetőségnek tartják a projektet a szakmai fejlődésük szempontjából.** Többen kifejezték reményüket, hogy várják a következő félévben a folytatást, illetve voltak, akik már az előző félévben is részt vettek, így például a projekt, az iskola, vagy akár a tanulók is ismerősek voltak számukra.

A reflexiók feldolgozása – az előző félévhez hasonlóan – öt szempont alapján történt:

- (1) A tanárjelöltek gondolkodása, benyomása a diákokról.
- (2) A foglalkozások sikerességének, sikertelenségének megítélése (+, –).
- (3) A foglalkozásokon alkalmazott jellemző módszerek, feladatok.
- (4) A tanítás során felmerült problémák és megoldási módszerek (problémamegoldókészség/flexibilitás).
- (5) A jövőben, a tanítás során részben megvalósított vagy tervezett változtatások.

(1) A tanárjelöltek gondolkodása, benyomása a diákokról

A leendő tanárok a reflexióikban minden alkalommal kitértek arra, hogy milyennek látták a foglalkozásokon a tanulókat. Az előzetes információkhoz képest több alkalommal, több helyen más összetételű csoporttal találkoztak, de mindenütt alkalmazkodtak a megváltozott viszonyokhoz. A tanárjelölteknek sok esetben teljes vegyes összetételű nyelvi csoportoknak (kezdőtől a haladóig, eltérő osztályokból érkezők, végzősök – érettségizők – és nem végzősök, speciális nevelési igényű hallgatók, változó tanulói létszám stb.) kellett foglalkozásokat tartaniuk.

A hallgatók pozitívan gondolkodnak a tanulókról. Úgy vélekedtek róluk, hogy nagyobb részt szimpatikusak, udvariasak, érdeklődőek, nyitottak, együttműködőek, aktívak, több esetben magabiztosak, mertek kérdezni, megfogalmazták kéréseiket, igényeiket. Voltak kritikai észrevételek is velük kapcsolatban: bátortalanság, önállótlanosság, motiválatlanság, kritikai gondolkodás hiánya. Néhányan kiemelték a diákok túlterheltségét, legtöbbször azt, hogy fáradtak. Sokan más iskolai foglalkozások miatt hiányoztak a foglalkozásokról.

A foglalkozások során legnehezebben megoldható feladatként az alábbiak jelentek meg:

- A motiválatlan, visszahúzódozó, nem kellően aktív tanulók bevonása, érdeklődésük felkeltése.
- Az önálló és folyamatos idegen nyelvi kommunikáció (pl. két percre) fenntartása (ezt egyébként sok esetben célként megfogalmazták).
- A vitakultúra (érvek, ellenérvek) fejlesztése.

- A tanórákon kapott házfeladatok megíratása (néhányan kitértek rá, de nem mindenkinél jelent meg, ahol igen, ott ellenőrizték is a házi feladatokat).
- Az órai idegen nyelvi kommunikáció fenntartása.
- A változatos idegen nyelven történő kommunikációs panelek elsajátítása, használata és a váratlan helyzetekre történő reagálás.
- A fáradtsággal való megküzdés, a figyelem fenntartása (délutáni – főként a péntek délutáni – órák nehézségei).
- Néhány csoportban a páros és csoportmunka működtetése, mellyel kapcsolatban két jellegzetes viselkedési forma alakult ki: (1) plénum előtt nem szívesen megnyilatkozik, (2) párban, csoportban nem szívesen beszélők – idővel felmérték a tanárjelöltek/hallgatók és megoldották a feladatot). A csoportokban olyan diákok dolgoztak együtt, akik nem ismerték egymást, így kellett bizonyos idő a csoportdinamika kialakulásához, fejlődéséhez. (Ez nem minden hallgatóban tudatosult, illetve nem volt tisztában azzal, hogy ezt miként tudná elősegíteni.)
- Egy speciális probléma is megjelent (korábbiakban ilyen nem volt a kiválasztott reflexiókban), mégpedig a hátrányos helyzetű tanulók figyelembevétele, a velük való foglalkozás, bánásmód (például a lakóhelyed, szobád bemutatása, álomház). Illetve megkülönböztetett figyelmet és bánásmódot igényeltek az Ámbédkar iskola tanulói.

Az elemzésre kiválasztott tanárjelöltek (hallgatók) könnyen és rugalmasan megoldottak olyan, általában az elégtelen technikai és infrastrukturális ellátásból adódó nehézségeket, mint:

- teremcsere/nincs terem (ez ritka, s ilyen esetekben a tanulók segítettek);
- internet/WIFI hiány, gyengesége (ilyenkor megosztották a saját wifijüket);
- nincs technika (ezekben az esetekben inkább visznek saját laptopot, hangszórót).

A reflexiók többségében a tanárjelöltek jó hangulatúnak írták le a foglalkozásokat, felül tudtak emelkedni a problémákon, jól reagáltak a váratlan helyzetekre. Ugyanakkor többen megjegyezték, hogy (érthetően) nehézséget jelentett számukra, hogy a tanulócsoportok nem homogének, a tanulók nagyon eltérő tudásszinten vannak egy csoporton belül, a diákok létszáma változó, nehéz kiszámítaniuk, hogy mivel (például hány feladatlappal) készüljenek. A hiányzóknak később nehezen tudtak bekapcsolódni, nehéz kihívás számukra, hogy miként hidalják át ezeket a nehézségeket. Többeknél megjelent pozitív kezdeményezésként, hogy Facebook csoportot hoztak létre (többször a diákok kezdeményezésre, segítségével), és ez segítette a hatékony együttműködést, információáramlást.

(2) A foglalkozások sikerességének, sikertelenségének megítélése

A **foglalkozások sikerét** a hallgatók leginkább aszerint élték meg, hogy meg tudták-e valósítani a tervezett feladatokat, vagyis az egyik legfontosabb sikertényező az volt, hogy el tudták-e végezni a kitűzött feladatokat/óratervet. A legkritikusabb pontjuk a hiányzók kezelése, illetve az időfaktor volt. Legtöbb reflexió kiemeli, hogy szakmailag sokat fejlődtek a félév során, illetve, hogy jó volt az órák hangulata és örömteli volt, hogy sikerült fenntartani a tanulói aktivitás. Jó eszköznek bizonyult a diákok életkori sajátosságainak megfelelő motiváció (téma/műfaj) megtalálása. Változatlanul népszerűek voltak például a filmek, YouTube videók, humoros képek, dalok. Valamennyien sokszor alkalmazták a digitális technikákat is, sőt, törekedtek új digitális technikák megtanítására (például szófelhő) különböző online nyelvtanulást támogató oldalak segítségével. Örömteli, hogy volt iskola, ahol az interaktív táblát is rendszeresen használták.

További fontos sikerkritériumok voltak:

- a heterogén tanulócsoportokon belül a csoporton belüli (gyakran spontán) differenciálás megoldása;
- a tanulói igények spontán kielégítése (olykor személyre szabottan);
- az óravezetésben az idegen nyelvhasználat erősítése;
- a folyamatos célnyelven történő kommunikáció.

A hallgatók (tanárjelöltek) személyes sikerként élték meg, hogy „tanár szerepben lehettek”. A tervezési és szervezési folyamatban a sikeres foglalkozások kritériuma volt, ha a hallgatók tudatosan felmérték a tanulói igényeket (témák, nyelvtan, egyéb), s ennek jegyében alakították ki a foglalkozásokat, majd folyamatosan reflektáltak a teljesítményekre. Fontos célként jelent meg, hogy építsenek a tanulók előzetes tudására, nyelvi szintjükre, szókincsükre vagy akár más tantárgyakra is (például a földrajzra az utazás témában). Általában a foglalkozások végén visszajelzéseket kértek, adtak, és ennek jegyében folytatták a továbbiakban a tanítást. A tanulási naplójukból nem derült ki, hogy a tanulói teljesítményekre a személyre szabott, individuális visszajelzést hogyan oldották meg, egyáltalán megoldották-e valahogy. Ugyanakkor a házi feladatoknál ezt elég következetesen megtették.

A **foglalkozások sikertelenségének (gyengeségének) okai** között a következő fontos észrevételek szerepeltek:

- időhiány, eltérés az óratervtől, feladat elhagyása, túltervezés;
- szókincs hiánya, előzetes ismeretek hiánya, szövegértés nehézségei;
- mások előtti szerepléstől való félelem;
- magyarul történő kommunikáció;
- témaegybeesés a tanórával (mely az érdeklődés elvesztéséhez vezetett);

- kevés diák (olykor 4–6 fő) részvétele az órákon – annak ellenére, hogy eleve kis csoportokban dolgoztak, a nagyon kis létszám nagyon nehezítette a csoportmunkát, olykor a páros munkát is;
- több esetben délután tartott iskolai foglalkozásokkal, rendezvényekkel és egyéb elfoglaltságokkal való ütközés, mely erősítette a lemorzsolódást, továbbá az érettségi után és a tanév végén már egyre csökkenő/változó jelenlétet, csökkenő motivációt eredményezett, s magával vonta azt is, hogy gyakran változott a csoportok összetétele.

(3) A foglalkozásokon alkalmazott jellemző módszerek, feladatok

A projekt két nagy elvárása, hogy a tanulók sikeres nyelvi érettségi-, illetve nyelvvizsgát tegyenek, valamint, hogy a tanulók szeressék (meg) az idegen nyelvtanulást, örömmel tanuljanak, melyben segítenek az élménypedagógiai módszerek. Ennek fényében a projekt alapvető célkitűzése a tanulásszervezési formák kellő mértékű variálása, valamint **a tér (terem) adta lehetőségek, digitális technikák (interaktív táblát) kihasználása.**

Szerencsére pozitív kép rajzolódik ki a reflexiókból, a hallgatók törekedtek arra, hogy élményszerű tanulást biztosítsanak (ami sok esetben új volt a diákok számára). Így a klasszikus feladatgyakorlások, tesztek, hallás utáni szövegértési és érettségi feladatok megoldása mellett, illetve helyett, a tanárjelöltek sokszínű módszertani kultúrát biztosítottak a foglalkozásokon. Például a képek, videók, filmek, „némafilmek”, dalok, plakátok, versenyek, rejtvények, prezentációk, játékok (szerepjáték, társasjáték, kvíz, rejtvény stb.) mellett rendszeresen jelen voltak az online, digitális játékok, tanulási formák is. A tanítási dokumentációkban a Kahoot a leggyakrabban említett forma. Ebben a félévben kiemelkedően sok online felületet használtak a hallgatók, megtanították ezek használatát, jól éltek a digitális tanulás lehetőségével.

(4) A tanítás során felmerült problémák és megoldási módszerek

A tanítás során felmerült problémák közül a következőket emelték ki a hallgatók:

- nem megfelelő a tanulók kifejezőképessége;
- szabad beszéd és önállóság hiánya;
- nyelvtani hiányosságok;
- gyenge beszédképesség;
- kreativitás hiánya;
- szövegalkotás nehézségei (főként kezdőknél, de gyakran haladóknál is);
- nyelvi alapok hiánya;
- a tanulók sok esetben nem értették az idegen nyelvű tanári utasítást;
- általában a globális szövegértés technikájának hiánya;
- a vegyes csoportok kezelésének technikájában érzett hiányosságok.

A tanárjelöltek számára kihívásként jelent meg a megfelelő **differenciálás (különböző feladatokkal készülés)**, az eltérő tudásszintek kezelése, az időmenedzsment, a nem működő technika, az IKT vagy internet, könyv, másolat hiánya, a prezentációs gyakorlat hiánya, a változó csoportok, csoportlétszámok, a hazainduló (bejáró tanulók) kezelése, valamint, hogy mennyiben célja a foglalkozásoknak az alapok megtanítása, újra tanítása.

További nehézségként jelent meg a **rögtönzés, a spontán igények kielégítése**, a csoportösszevonások megvalósítása (kezdő-haladó), együtt kezelése, differenciálása – ezeket a váratlan helyzeteket meglepően jól tudták kezelni.

Kiemelendő, hogy a hallgatók többször kitértek arra, hogy munkájukat (problémáikat) nagyban segítette, hogy (többen) **rendszeres kapcsolatban álltak, konzultáltak az osztályban tanító nyelvtanárral (sok pozitív visszajelzést is kaptak)**, illetve, hogy **az egyetemi mentoraikhoz is fordulhattak segítségért, amikor úgy érezték, nem tudják jól kezelni a problémát**. Többen kiemelték, hogy sikeresen alkalmazták az általuk tanácsolt megoldásokat.

(5) A jövőben, a tanítás során részben megvalósított vagy tervezett változtatások

A hallgatók (tanárjelöltek) a foglalkozások tapasztalatai alapján rájöttek és felismerték a változtatások szükségességét, jól reagáltak a problémák megoldására, kezelésére. A reflexiók alapján, úgy látják, hogy a **tervezésben, differenciálásban, rögtönzésben kell fejlődniük, s le kellene küzdeniük a túltervezést, és több rugalmasságot kellene bevinniük a foglalkozásokba („a kevesebb több”)**. Továbbá fejlődniük kell abban, hogy jobban tudjanak alkalmazkodni a különböző nyelvi szintekhez, és abban is, hogy hatékonyan tudják kezelni a tanulók motivációját, érdekesen tanítani a nyelvtant, növelni a szókincset és kezelni a nyelvtan tanítása közötti különbségeket. A tanárjelölteket a diákok órai és a kurzus utáni személyes visszajelzései megerősítették abban, hogy szükséges a folyamatos értékelés (ugyanakkor erről ebben a félévben kevesebb visszajelzés volt, mint a projekt előző félévében).

2. Mentorkérdőívek elemzése

A projekt harmadik félévi eredményeinek vizsgálata során 22 mentor értékelte bizonyos szempontok mentén a tanárjelölteket (hallgatókat). Összesen 70 tanárjelöltre érkezett mentori vélemény, vagyis 1 tanárjelöltre vonatkozóan nem rendelkezünk mentori értékeléssel. Hozzátevé, hogy összesen 71 mentori választ elemeztünk, mivel egy tanárjelölt esetében két mentori vélemény is rendelkezésünkre állt (a hallgató különböző mentorok irányítása alatt két olasz tanulócsoport munkájához is csatlakozott).

Általánosságban elmondható, hogy a projekt mindhárom, eddig lezajlott félévében a mentorok véleménye a 8 vizsgált értékelési dimenzió tekintetében nagyon pozitív. A projekt első félévében – amikor még csak feleannyi tanárjelölt kapcsolódott a projektbe mint a következő félévekben, így csak jelzésértékűek lehetnek az ezen adatokból levont következtetések – szintén (1) az önálló munkavégzéssel voltak a legelégedettebbek a mentorok, de magas volt az elégedettség (2) az önreflexiók, (3) a mentori javaslatok óravázlatokba történő beépítése, (4)

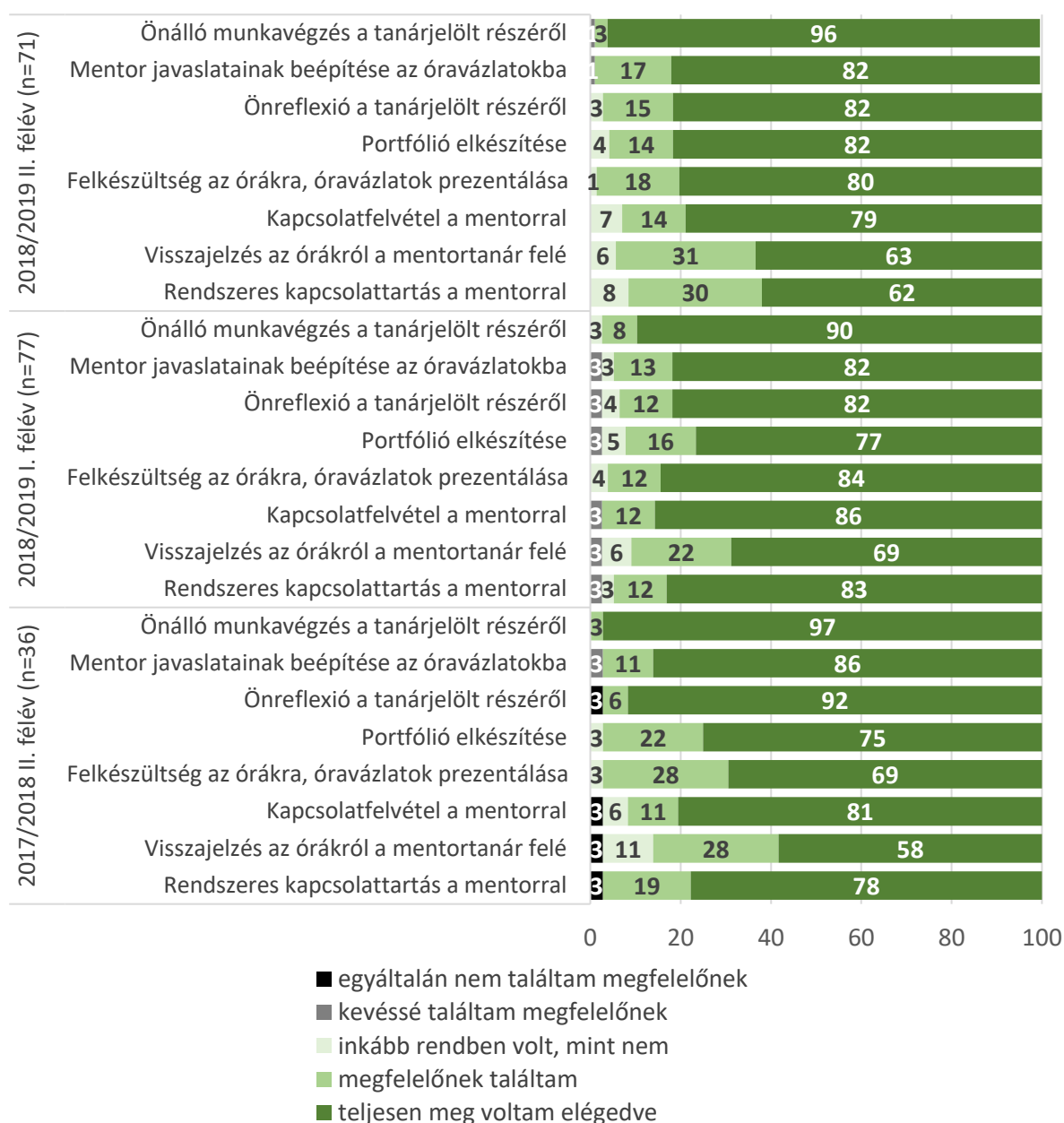
a kapcsolatfelvétel és (5) a rendszeres kapcsolattartás esetében is, míg (6) a portfóliók elkészítés, (7) az órákra történő felkészültség, valamint (8) a visszajelzések kapcsán már kisebb elégedettségérzet volt megfigyelhető a mentorok részéről. A *projekt második félévében* ez a sorrend a következőképpen alakult: (1) önálló munkavégzés, (2) kapcsolatfelvétel, (3) felkészültség, (4) rendszeres kapcsolattartás, (5) önreflexiók, (6) mentori javaslatok megfogadása, beépítése, (7) portfólió elkészítése és (8) visszajelzés az órákról a mentortanár felé. Míg a *projekt harmadik félévében* a mentorok leginkább a (1) tanárjelöltek önállóságával voltak elégedettek, ezt a (2) a mentori javaslatok hasznosításával, (3) a hallgatók önreflexióival, (4) a portfóliókkal, (5) az órákra történő felkészüléssel és (6) a kapcsolatfelvétellel való elégedettség követte, míg a legkisebb elégedettség (7) a tanárjelöltek visszajelzései és (8) a rendszeres kapcsolattartás esetében mutatható ki.

Összességében tehát elmondható, hogy az előző félévek eredményeihez hasonlóan **a mentorok a hallgatók (tanárjelöltek) önállóságával voltak a legelégedettebbek**: mind a három félévben a tanárjelöltek több mint kilenctizede esetén a mentorok teljesen elégedettek voltak a foglalkozásokat tartó hallgatók önálló munkavégzésével. Ugyanakkor némi átrendeződés mutatkozik a többi 7 dimenzió esetében.

A projekt második félévében az első félévhez viszonyítva a nyolc vizsgált dimenzióból ötben volt magasabb azon tanárjelöltek aránya, akikkel a mentoruk teljesen elégedett volt: (1) a mentorral történő kapcsolatfelvétel, (2) az órákra való felkészültség (óravázlatok prezentálása), (3) a rendszeres kapcsolattartás, (4) a portfóliókészítés (tanári napló, utólagos tapasztalatok prezentálása), valamint (5) az órai foglalkozásokkal kapcsolatos visszajelzések. Ezzel szemben alacsonyabb elégedettségérzet volt kimutatható az önálló munkavégzés és az önreflexió megítélésében, valamint abban, hogy a hallgatók (tanárjelöltek) mennyiben fogadták meg a mentorok javaslatait, s mennyiben építették be azokat az óravázlataikba. A teljes elégedettség tekintetében a legnagyobb különbségek az órákra történő felkészültség és az órákról a mentortanárok felé adott visszajelzések (2018/2019 I. félévében nagyobb), valamint az önállóság és az önreflexió megítélése kapcsán tapasztalhatók a két vizsgált félév között (2017/2018 II. félévében nagyobb).

A projekt harmadik félévére a második félévhez képest az önálló munkavégzésre és a portfólió elkészítésére vonatkozóan némiképp nőtt azon tanárjelölteknek az aránya, akikkel a mentoruk teljesen elégedett volt. Ugyanakkor az órákra történő felkészültség, a kapcsolatfelvétel, a visszajelzések és a rendszeres kapcsolattartás esetében csökkent ez az arány. Az utóbbi kapcsán jelentős (21 százalékpontos) visszaesés tapasztalható. A rendszeres kapcsolattartásra vonatkozó elégedettség a projekt első félévéhez képest is szembetűnő (16 százalékpontos), továbbá a harmadik félévben az első félévhez viszonyítva a tanárjelölt részéről adott önreflexiókkal történő elégedettség (10 százalékpontos) visszaesése is kiemelendő. Ezzel szemben a tanárjelöltek felkészültségével való mentori elégedettség a projekt indulás óta – a második félévhez képesti 4 százalékpontos visszaesés ellenére – jelentősen (11 százalékponttal) nőtt. *(lásd az 1. ábrán).*

1. ábra: Mentori vélemények a tanárjelöltekről a vizsgált szempontok alapján (%)

A mentorok szöveges válasza alapján egyértelmű, hogy a hallgatók (tanárjelöltek) lelkesen vettek részt a programban, érződött, hogy élvezik a tanítást és a tanóra tervezésben és kivitelezésében (változatos tananyagok, kreatív, ötletes megoldások) is sokat fejlődtek, mely kapcsán megfogadták a mentorok tanácsait is. Több mentor külön kiemelte a **tanárjelöltek munkája során megmutatkozó önállóságot, megbízhatóságot, precizitást, ötletességet, kreativitást, reflektivitást, problémamegoldó képességet, valamint az alkalmazkodóképességet, rugalmasságot, a diákok igényeire való érzékenységet**. A mentorok közül többen is felvetették a **mentor és a tanárjelölt közötti kapcsolattartás és kommunikáció mikéntjéről, formáiról való gondolkodást**, ami – mint az adatokból is látható – az egyik olyan terület, amellyel a mentorok a legkevésbé voltak megelégedve.

A kérdőív rákérdezett arra is, hogy a mentorok mennyire javasolják tanárjelöltjük további részvételét a programban. A válaszok alapján egyértelmű, hogy a valamennyi hallgató (tanárjelölt) esetében a javasolt a további részvétel.

3. ELTE összekötő mentorok véleménye

Az ELTE összekötő mentoroknak szóló kérdőívet 9 összekötő mentor töltötte ki, mely kérdőív alapvetően 3 kérdéskört tartalmazott:

- (1) Írj 3 dolgot, amit kifejezetten pozitívnak láttál a program működésében ebben a félévben! Gondolj mind a szakmai, mind a projekt megvalósításával kapcsolatos elemekre!
- (2) Sorold fel, hogy mi volt az a 3 dolog, ami a legtöbb nehézséget okozta a félév során. Gondolj mind a szakmai, mind a projekt megvalósításával kapcsolatos elemekre!
- (3) Milyen javaslataid lennének a projekt további fejlesztésére? Gondolj mind a szakmai, mind a projekt megvalósításával kapcsolatos elemekre!

A kérdőívben lehetőség nyílt egyéb észrevételek megfogalmazására is, amellyel 8 válaszadó élt is. A válaszok többsége köszönetnyilvánítást és a projekt jó működésével kapcsolatos véleményt tartalmaz, de ketten a szervezéssel kapcsolatban is megfogalmaztak észrevételeket. Egyikük annak a véleményének adott hangot, hogy a korán induló csoportok nem tudják időben elvinni az ESZA-kérdőíveket a végén, mely nehézségeket okoz később az adminisztrációs feladatokban. A másik válaszoló az online kurzusok kipróbálása kapcsán fogalmazta meg véleményét, mely szerint erről a lehetőségről hasznos lenne majd részletesebben tájékozódni, hiszen ez mind a nyelvtanulóknak, mind a leendő nyelvtanároknak nagyon hasznos tudásfejlesztést jelenthet majd.

(1) Program működésének pozitív elemei

A program elmúlt félévi szakmai, illetve projektszempon্তু működésével, megvalósításával kapcsolatban 3 olyan fő terület emelhető ki, ahol az ELTE összekötő mentorai kifejezetten pozitívnak látták a folyamatokat.

- (1) Szervezés:
 - projektvezetés munkája;
 - bejáratott ügymenetek, gördülékenyebb szerződéskötések;
 - szakmai önállóság;
 - egyre több kollégát sikerül bevonni a projektbe;
 - a középiskolai tanárok projekttel kapcsolatos elégedettsége;
 - a megvalósuló szakmai napok, délutánok.
- (2) Kommunikáció, kapcsolatok, együttműködés, tudásmegosztás:

- ELTE más tanszékein oktató kollégáktól történő tanulás;
- középiskoláknak történő szakmai segítségnyújtás;
- hallgatókkal (tanárjelöltekkel) és a pályázatban részt vevő kollégákkal való jó kapcsolatok kialakítása, fenntartása;
- mentoráltakkal való személyes kapcsolatok;
- az egyetemi és a középiskolai kollégák közötti folyamatos kommunikáció, együttműködés, tudásmegosztás és kapcsolatépítés.

(3) Szakmai gyarapodás, fejlődés:

- az egyetemi tanszékek szellemi gazdagodása (például könyvek terén);
- a projekt szellemi és anyagi hozadéka a módszertanos szakemberek munkájának elismerését támogatja;
- a hallgatók (tanárjelöltek) szakmai, gyakorlati fejlődése, tanításban való magabiztossá válása és pozitív visszajelzései, sikerélményei;
- a tanulók idegen nyelvi kommunikációjának erősödése;
- szakmai napok, délutánok (melyről sok pozitív visszajelzés érkezett a nyelvtanároktól és amelyből sok más középiskola is profitálni tudott).

(2) Program működésének nehézségei

Az ELTE összekötő mentorai szerint a program elmúlt félévi szakmai, illetve projektszemponitú működésével, megvalósításával kapcsolatban legfőképpen 3 fő területen merültek fel nehézségek:

(1) Tanulók toborzása, lemorzsolódása:

- a képzések beindítását nehezített a tanulóihiány, a beosztások ellenére nagyon sok a lemorzsolódó tanuló, s több esetben kevés diákot sikerült az iskolában motiválni és rendszeres részvételre buzdítani;
- voltak esetek, amikor több energiát igényelt a középiskolai nyelvtanárok meggyőzése a csoportok létszámának stabilizálásáról, növeléséről.

(2) Iskolákkal történő kapcsolattartás, kommunikáció:

- voltak esetek, amikor kissé nehézkes volt a kommunikáció, kapcsolattartás a középiskolákkal;
- az iskolai mentor sem volt túl lelkes minden esetben;

(3) Szervezési és adminisztrációs nehézségek:

- nagy az adminisztrációs teher, hosszadalmas és bonyolult az adminisztráció, ugyanakkor kevés erre a humán erőforrás;

- többször kellett gyors határidővel dolgozni (például szerződések aláírása), de a középiskolák nem tudtak rögtön reagálni a kérésre;
- a tankönyvrendelés folyamata, megvalósítása, illetve megvalósíthatósága;
- a személyes konzultációk összeegyeztetésének nehézségei, főleg akkor, ha a hallgatók párban tartották a foglalkozásokat;
- nehéz a hallgatót (tanárjelöltet) segíteni akkor, ha kevés tanuló csatlakozott a csoportjához, illetve, ha nagyon alacsony a csoport nyelvi szintje;
- a hallgatói dokumentációk összegyűjtése;
- a hétvégén tartott szakmai rendezvények megszervezése, lebonyolítása;
- a táborok megszervezése, volt, hogy információhiány miatt a nyári táborok szervezése nem valósult meg, illetve le is mondtak táborokat;
- az utazások időigényessége és az útiköltségek visszatérítésének nehézségei: például az utazás kapcsán a teljes árú vonatjegy (diákoknak, tanároknak egyaránt) nem igazán alátámasztható, illetve igen nehézkes az autóval történő utazások elszámolása;
- információhiány miatt késik a középiskolai tanárok külföldi utazásának szervezése.

(3) A projekt fejlesztésére irányuló javaslatok

Az ELTE összekötő mentorai részéről a projekt szakmai, illetve projektszemponstú működésével, megvalósításával kapcsolatban az alábbi – főként szervezéssel, adminisztrációval kapcsolatos – javaslatok merültek fel:

- az adminisztráció csökkentése, könnyítése, racionalizálása;
- az adminisztratív tevékenységek elvégzésére biztosítani kellene a humánerőforrást;
- a projektdátumok, tervek előzetes egyeztetése, fixálása;
- az ESZA-kérdőívek minél korábbi kiküldése;
- a hétvégén tartott szakmai rendezvényeket jobb lenne hétköznapra szervezni;
- nyári táborok szervezése;
- ne csupán félévenkénti kifizetések legyenek;
- többször lehessen tankönyveket, irodai eszközöket rendelni a projekt folyamán;
- 50%-os vonatjegyek engedélyezése;
- az autóval történő utazások elszámolásának könnyítése;
- a középiskolákban tanító tanároknak sokkal több figyelmet kellene fordítaniuk a tanulókra;

- szorosabban kellene fogni a leszerződött középiskolai tanárokat.
- több személyes megbeszélés a megvalósítókkal;
- csökkenteni kellene a tanulói lemorzsolódást.

4. A tanulói kérdőívek elemzésének eredményei

4.1. A diákok képzéssel kapcsolatos véleménye a projekt harmadik félévében

A projekt harmadik félévének vizsgálata során a foglalkozásokon részt vevő diákok a képzéssel kapcsolatos véleményüket 14 pozitív megfogalmazású item mentén, 5 fokozatú skála¹ segítségével fejezték ki. Az alkalmazott kérdések nagy része (6 item) a képzési célok valamilyen aspektusával foglalkozott, többségük azzal, hogy a tanulók percepciói szerint a képzés mennyire volt differenciált és a tanulók igényeihez alkalmazkodó (4 item), további két item pedig általában a célok kitűzését és elérését tárgyalta. Három kérdés a tanárjelölt megítélésével, két-két kérdés pedig általában az órák hasznosságával, élményszerűségével foglalkozott, illetve egy kérdés a tanulók általános elégedettségét próbálta feltérképezni (lásd a 2. táblázatban).

2. táblázat: A projekt harmadik félévében (2018/2019 II. félév) megvalósuló adatfelvétel során alkalmazott tanulói kérdőív egyes itemei

KÉRDÉSEK	MIT MÉR? (értékelési dimenziók)
A tanárjelölt által tartott órákat érdekesnek találtam.	Élménypedagógia
Élveztem, hogy részt vehetek ezeken az órákon.	Élménypedagógia
A tanárjelölt által biztosított vagy ajánlott anyagok hasznosnak bizonyultak számomra.	Hasznosság
A tanárjelölt által tartott órákat hasznosnak találtam.	Hasznosság
A tanárjelölt által tartott órák és feladatok célja világos volt előttem.	CÉL: általában
A kurzus elején megfogalmazott célokat elértük.	CÉL: általában
Az órákat tartó tanárjelölt mindig felkészültnek tűnt.	Hallgató (tanárjelölt)
Az órát tartó tanárjelölt mindig pontosan kezdte és fejezte be az órákat	Hallgató (tanárjelölt)
Az órákat tartó tanárjelölt lelkiismeretesen végezte a feladatát.	Hallgató (tanárjelölt)

¹ Az ötfokozatú skála egyes skálapontjainak jelentése: 1 – egyáltalán nem értek egyet, 2 – kicsit nem értek egyet, 3 – nem tudok dönten, 4 – kicsit egyetértek, 5 – teljesen egyetértek.

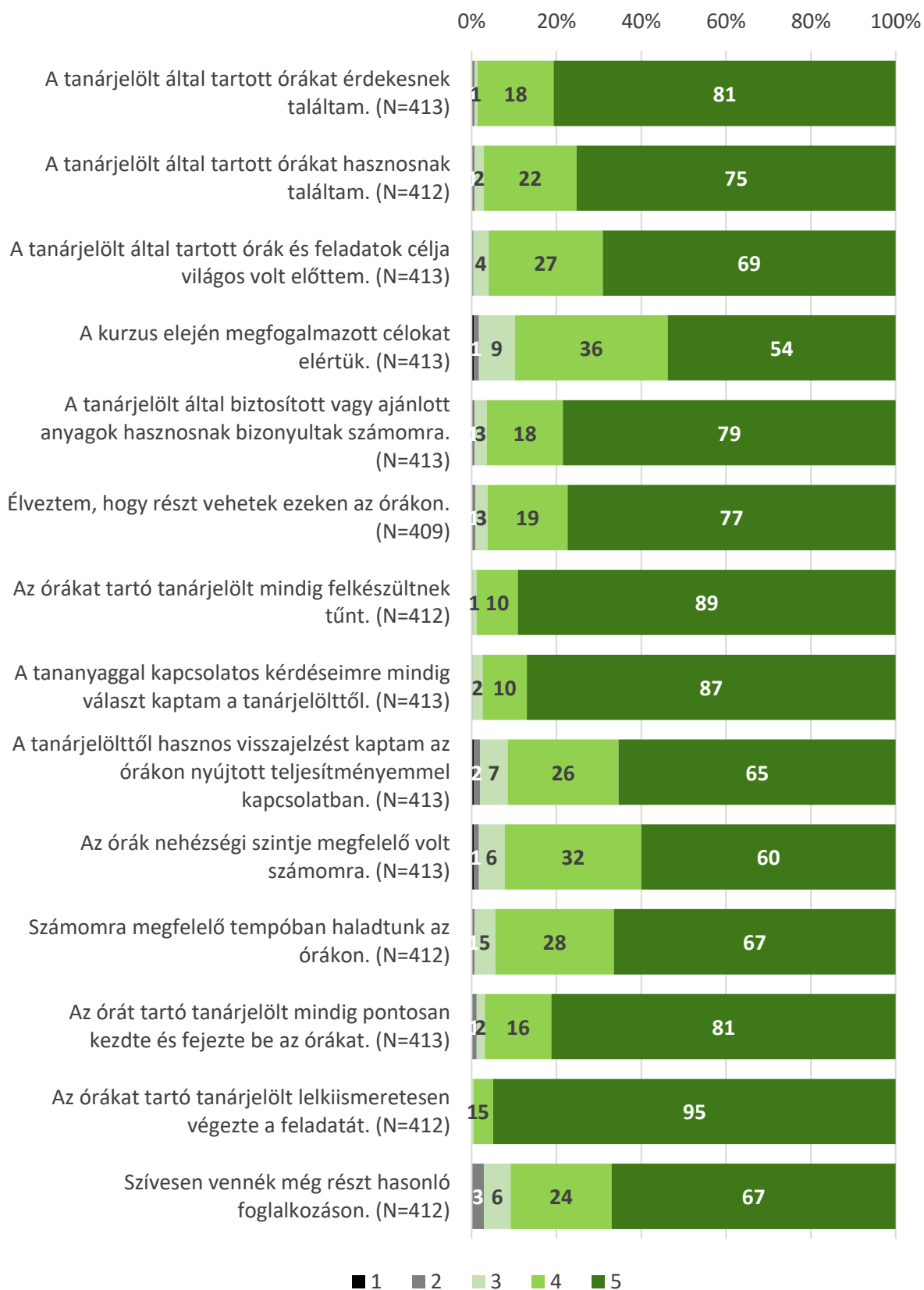
KÉRDÉSEK	MIT MÉR? (értékelési dimenziók)
A tananyaggal kapcsolatos kérdéseimre mindig választ kaptam a tanárjelölttől.	CÉL: differenciált, a tanulók igényeihez alkalmazkodó nyelvoktatás
A tanárjelölttől hasznos visszajelzést kaptam az órákon nyújtott teljesítményemmel kapcsolatban.	CÉL: differenciált, a tanulók igényeihez alkalmazkodó nyelvoktatás
Az órák nehézségi szintje megfelelő volt számomra.	CÉL: differenciált, a tanulók igényeihez alkalmazkodó nyelvoktatás
Számomra megfelelő tempóban haladtunk az órákon.	CÉL: differenciált, a tanulók igényeihez alkalmazkodó nyelvoktatás
Szívesen vennék még részt hasonló foglalkozáson.	Általános értékelés / részvételi hajlandóság

Az értékelés során összesen 413 tanulói kérdőívet kaptunk vissza, melyben 71 tanárjelölt munkájáról mondtak véleményt a diákok. A 71 tanárjelölt 51 tanulócsoportban tartott foglalkozásokat, melyből 21 tanulócsoportot két tanárjelölt együtt tanított. A tanárjelölt-párok által tanított tanulócsoportokban összesen 189 kérdőív érkezett vissza.²

A 2. ábrán látható, hogy a vizsgált itemek mindegyike esetében a pozitív értékelési tartományban helyezkedik el a válaszok döntő többsége, azaz a programban részt vevő diákok döntő többsége valamilyen mértékben – nagyobb részt teljes mértékben – egyetértett a kérdőívben szereplő, pozitív megfogalmazású értékelő kijelentésekkel. Különösen a tanárjelöltekkel való elégedettséghez kapcsolódó itemek mentén mutatkozik kiemelkedően nagy egyetértés: a programban részt vevő diákoktól kapott válaszokban egyöntetűen az a vélemény fogalmazódott meg, hogy a tanárjelöltek lelkiismeretesen végzik a munkájukat, valamint felkészülten érkeznek az órákra. **A legkisebb egyetértés a kurzus elején megfogalmazott célok elérésével kapcsolatban (átlag 4,41), illetve az órák nehézségi szintjének a tanulók számára megfelelő volta (átlag 4,5) tekintetében mutatkozott,** azonban ezen dimenziókban is a mindössze néhány százalék volt a negatív tartományban elhelyezkedő (1-es vagy 2-es) válaszok aránya.

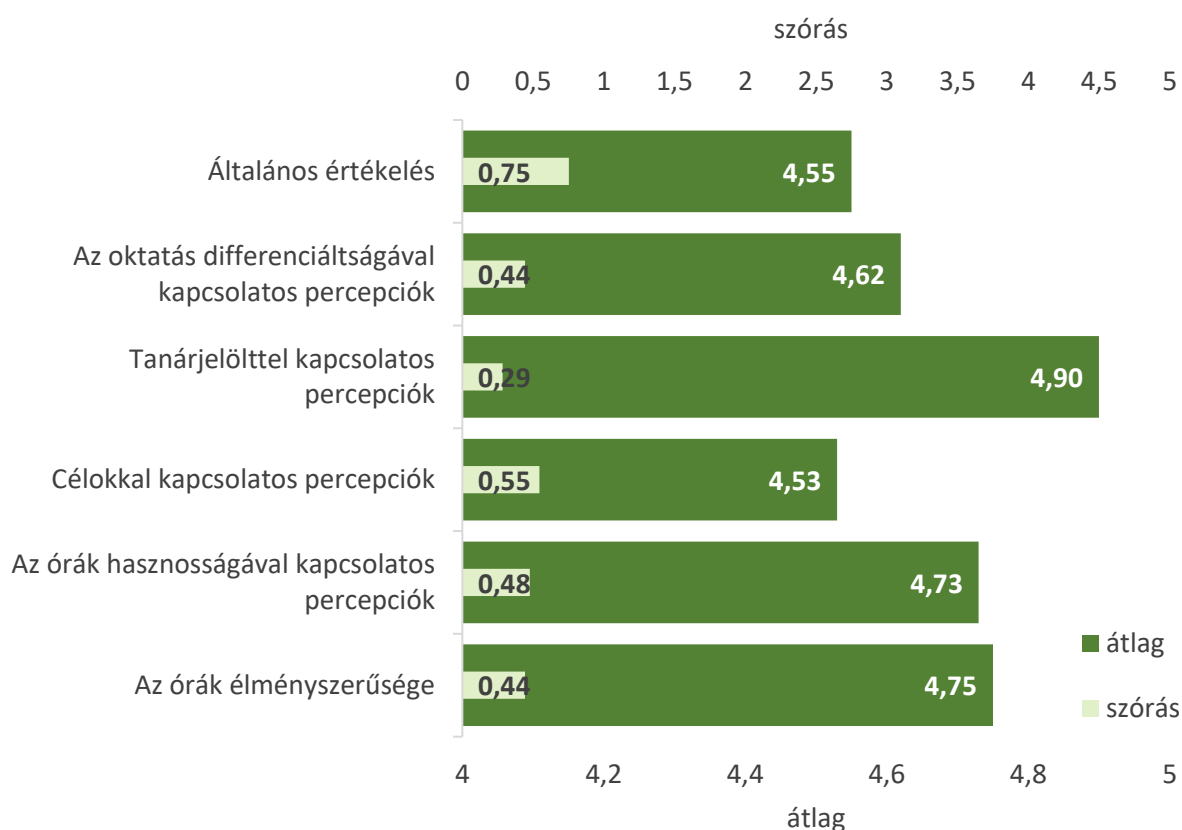
² Azokban a tanulócsoportokban, ahol két tanárjelölt (hallgató) vezette a foglalkozásokat, volt olyan, hogy a tanulói kérdőívet egyszerre értékeltették mindkét tanárjelöltre, volt, olyan, hogy a tanulók mindkét tanárjelöltre külön-külön kitöltötték a kérdőíveket (vagyis egy tanuló két kérdőívet töltött ki), és volt olyan is, hogy adott tanulócsoporton belül valamelyik tanuló tanárjelöltenként külön-külön, valamelyik tanuló egyszerre mindkét tanárjelöltre vonatkozóan töltötte ki a kérdőívet.

2. ábra: Diákok programmal kapcsolatos percepciói (1 = egyáltalán nem értek egyet, 5 = teljesen egyetértek) a vizsgált itemek esetében a projekt harmadik félévében (2018/2019 II. félév) (%)

A 2. táblázat második oszlopában feltüntetett különböző értékelési dimenziókra összesített válaszok³ esetében – az itemenként végzett elemzéshez hasonlóan – a tanárjelölttel kapcsolatos percepciókat kell kiemelnünk: ebben a dimenzióban a tanulók véleménye kiemelkedően magas és egységes (átlag 4,9, szórás 0,29). Szintén összhangban az itemenkénti véleményekkel, a célokkal kapcsolatos dimenzió az, ahol a legalacsonyabb értékelést adták a diákok. Ezt nem sokkal haladja csak meg a jövőbeni részvételi hajlandósággal kapcsolatos általános értékelési dimenzióban kapott válaszok átlaga (lásd a 3. ábrán). **Az általában jellemző magas értékek miatt nehéz a projekt második félévének végén megvalósuló adatfelvétel alapján bármilyen hiányosságra rámutatni, és ennek alapján a képzés fejlesztésére vonatkozó javaslatot megfogalmazni. Ugyanakkor a diákok percepciói alapján talán elmondható, hogy a program során érdemes lenne jobban fókuszálni a célok megfogalmazására és az azok mentén történő előrehaladásra, és nagyobb hangsúlyt fektetni a diákok általános elégedettségére/részvételi hajlandóságára is.**

3. ábra: A diákok programmal kapcsolatos percepciói a különböző értékelési dimenziók esetében, a projekt harmadik félévében (2018/2019 II. félév)

³ A diákkérdőívben szereplő itemek mögötti látens értékelési dimenziók azonosítására végzett főkomponens elemzés – a korábbi félévekhez hasonlóan – nem járt sikerrel, így a vizsgált itemek csoportosítását (azaz az értékelési dimenziók kialakítását) nem az adatokban mutatkozó empirikus kapcsolódások alapján, hanem logikai/teoretikus úton végeztük.

Amennyiben lineáris regressziós modell segítségével azt vizsgáljuk (lásd a 3. táblázatban), hogy a különböző értékelési dimenziók milyen erős kapcsolatot mutatnak az általános elégedettséggel (szívesen vennék még részt hasonló foglalkozásokon),⁴ akkor azt láthatjuk, hogy a foglalkozás élményszerűségével, az órák hasznosságával, valamint általában a célokkal illetve a tanárjelölttel kapcsolatos percepciók befolyásolják szignifikánsan ($p < 0,001$) a diákok képzéssel kapcsolatos általános elégedettségét. **Elsősorban a foglalkozások élményszerűségének növelése jár hozadékkal az általános elégedettség tekintetében ($\beta = 0,352$), de érdemes odafigyelni a képzés hasznosságával ($\beta = 0,225$) kapcsolatos elemekre, valamint általában a célok meghatározására és elérésére is ($\beta = 0,192$).** A tanárjelöltekkel kapcsolatos percepciók jelenleg igen kedvezőek (lásd a 3. ábrán), azonban a regressziós elemzés eredménye ($\beta = -0,161$) arra is felhívja a figyelmet, hogy **a tanárjelöltek tetszési mutatóit a jövőben is ilyen magasan kell tartani, ha el akarjuk kerülni, hogy csökkenjen a diákok általános elégedettsége, illetve a hasonló programokkal kapcsolatos nyitottsága.**⁵

3. táblázat: A lineáris regresszió elemzés paramétertáblája a projekt harmadik félévében (2018/2019 II. félév) (függő változó: a tanulói kérdőív általános elégedettségét kifejező iteme – „Szívesen vennék még részt hasonló foglalkozásokon.”)

	Standardizálatlan paraméterek		Standardizált paraméterek	t	Sig.
	B	Std. hiba	Beta		
(Constant)	1,049	0,570		1,839	0,067
A program élményszerűsége	0,596	0,086	0,352	6,957	0,000
A képzés hasznosságával kapcsolatos percepciók	0,359	0,088	0,225	4,092	0,000
Célokkal kapcsolatos percepciók	0,268	0,072	0,192	3,740	0,000
Tanárjelölttel kapcsolatos percepciók	-0,423	0,117	-0,161	-3,617	0,000
Az oktatás differenciáltságával kapcsolatos percepciók	-0,041	0,091	-0,024	-0,454	0,650

Megjegyzés: A szignifikáns itemek zöld háttérrel kiemelve.

⁴ A modell szignifikáns ($p < 0,001$), $R^2 = 0,324$.

⁵ A korábbi elemzések során az oktatás differenciáltságával kapcsolatos tényezők változásától a harmadik félévben kapott tanulói visszajelzések alapján azonban már nem várhatunk szignifikáns változást a tanulók általános elégedettsége, illetve a hasonló programokkal kapcsolatos nyitottsága tekintetében.

4.2. A diákok képzéssel kapcsolatos véleményének változása

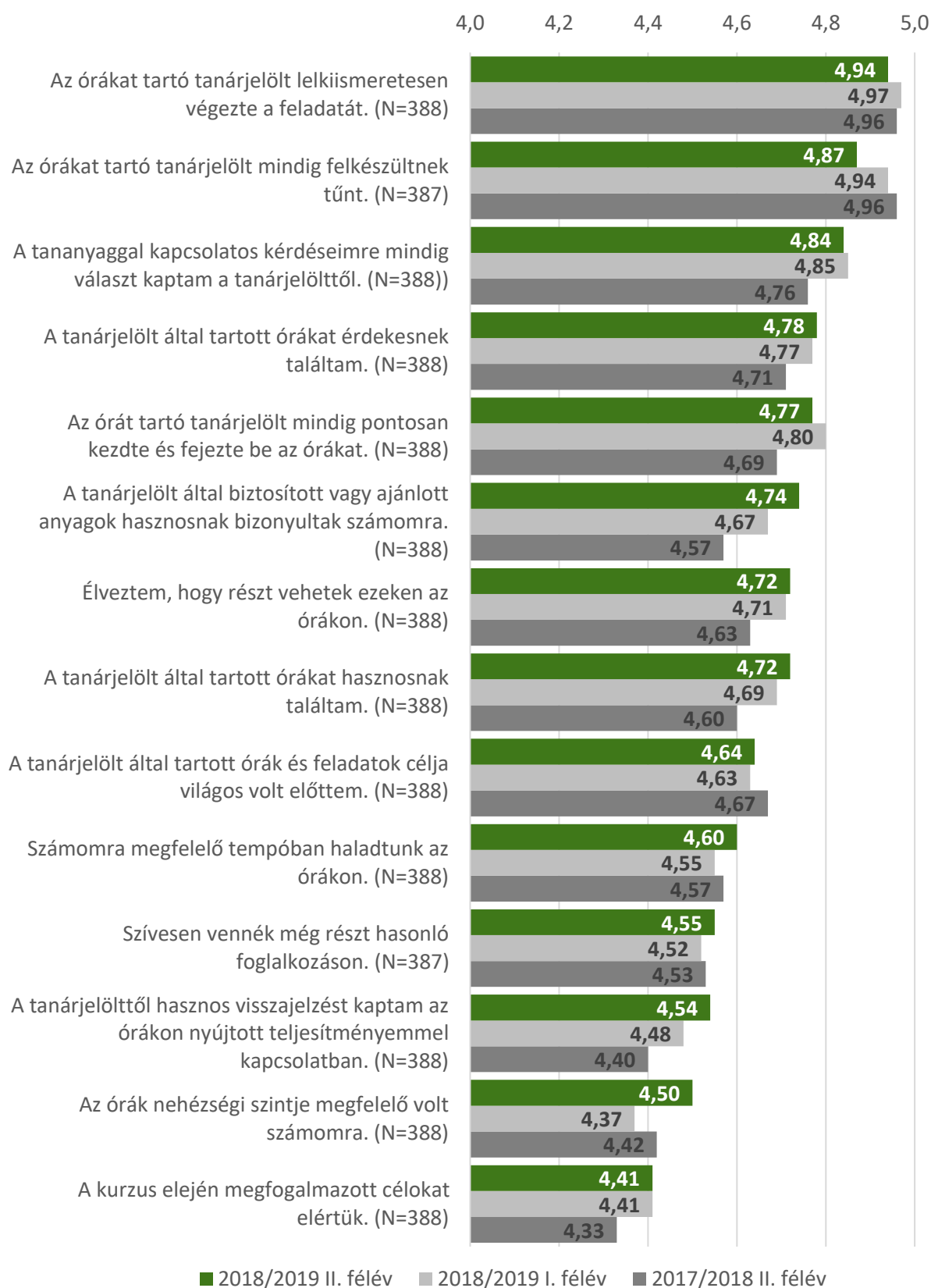
A projekt előrehaladása során történt változások azonosítása céljából a projekt harmadik félévének (2018/2019 tanév II. félév) értékelése során kapott eredményeket összehasonlítottuk a második (2018/2019 tanév I. félév), valamint az első félév (2017/2018 II. félév) értékelése során kapott eredményekkel. Az összehasonlítás szignifikáns voltának megítélésére független kétmintás t-próbát alkalmaztunk (lásd a 4. ábrán).

Az eredmények alapján 2018/2019 tanév II. félévben az előző, 2018/2019 tanév I. félévhez képest a diákok megítélése szerint minimális változások voltak tapasztalhatók. A programban részt vevő diákoktól kapott válaszok alapján a **14 vizsgált itemből az utóbbi két félév között mindössze két item esetében történt szignifikáns ($p < 0,05$) változás**. A 2018/2019 tanév II. félévében a 2018/2019 tanév I. félévhez képest „**az órák nehézségi szintje megfelelő volt számomra**” ($p = 0,017$) **esetében kedvező** irányú változást jeleztek vissza a diákok. A másik, „**az órákat tartó tanárjelölt mindig felkészültnek tűnt**” item esetében azonban **a válaszok átlaga szignifikánsan ($p = 0,005$) csökkent**, bár így is nagyon kedvező véleményt fogalmaztak meg a diákok.

Amennyiben azonban nem csak az utolsó két félév közötti változásokat hasonlítjuk össze, hanem azt vizsgáljuk, hogy **a 2018/2019 tanév II. félévében és a 2017/2018 tanév II. félévében történt képzések között** hogyan változott a diákok megítélése, akkor jóval több változás azonosítható. A vizsgált **14 itemből 6 esetében történt szignifikáns ($p < 0,05$), és további egy esetben pedig tendencia szintű ($0,05 < p < 0,1$) elmozdulás**. Szignifikánsan javulás történt a program kezdete óta **a tanárjelölt által tartott órák** ($p = 0,012$), **a tanárjelölt által biztosított anyagok** ($p < 0,001$), valamint **a tanárjelölttől kapott visszajelzések hasznosságának megítélésében** ($p = 0,013$). Hasonlóképpen szignifikánsan kedvezőbb véleményt fogalmaztak meg **a tananyaggal kapcsolatos kérdéseikre kapott válaszok** ($p = 0,042$) vonatkozásában is. A diákok ma már **szignifikánsan jobban élvezik** ($p = 0,045$), és **tendenciájában egyre érdekesebbnek** ($p = 0,05$) **találják az órákat**, mint a program kezdetén.

A **tanárjelöltek felkészültségével** kapcsolatosan azonban – az utóbbi két félév közötti kedvezőtlen elmozduláshoz hasonlóan – **a képzés teljes időtartamát vizsgálva is negatív változás tapasztalható**: a program első félévéhez képest szignifikánsan romlott e tekintetben a diákok véleménye ($p = 0,001$).

4. ábra: A diákok programmal kapcsolatos percepcióinak (átlag: 1 = egyáltalán nem értek egyet, 5 = teljesen egyetértek) változása a vizsgált itemek esetén, a projekt első (2017/2018 II. félév), második (2018/2019 I. félév) és harmadik (2018/2019 II. félév) féléve között

A különböző értékelési dimenziókra összesített válaszok alapján **az utolsó két félév megítélése mindössze az oktatás differenciáltsága tekintetében javult szignifikánsan** ($p=0,022$), más változást nem mértünk. **A program kezdete óta azonban a vizsgált dimenziók felében szignifikáns elmozdulást tapasztaltunk:** az oktatás differenciáltsága ($p=0,19$) mellett szignifikánsan növekedett az órák élményszerűsége ($p=0,016$), valamint a diákok által percipált hasznossága ($p<0,001$) is. A jövőbeni részvételi hajlandósággal kapcsolatos általános értékelési dimenzióban (szívesen vennék még részt hasonló foglalkozásokon) azonban – a relatíve alacsony értékről – a három félév során sem tapasztalható elmozdulás (lásd az 5. ábrán).

5. ábra: A diákok képzéssel kapcsolatos percepcióinak változása a projekt három félévé során a különböző értékelési dimenziók esetében (átlag: 1 = egyáltalán nem értek egyet, 5 = teljesen egyetértek)

5. Tanulócsoportok szerinti elemzés eredményei

A tanulócsoportokat a rendelkezésre álló – több esetben hiányos – információk alapján próbáltuk beazonosítani. A tanulócsoportok szerinti elemzést a hiányos információk mellett nagymértékben megnehezíti az is, hogy azokban a tanulócsoportokban, ahol két tanárjelölt (hallgató) vezette a foglalkozásokat, volt olyan, hogy a tanulói kérdőívet egyszerre értékeltették mindkét tanárjelöltre, volt, olyan, hogy a tanulók mindkét tanárjelöltre külön-külön kitöltötték a kérdőíveket (vagyis egy tanuló két kérdőívet töltött ki), és volt olyan is, hogy adott tanulócsoporton belül valamelyik tanuló tanárjelöltenként külön-külön, valamelyik tanuló egyszerre mindkét tanárjelöltre vonatkozóan töltötte ki a kérdőívet. A továbbiakban tanulócsoportok szintjén mutatjuk be az adatfelvételek eredményeit.

Az adatok alapján a projektben részt vevő 10 iskolában összesen 51 tanulócsoport (25 angol, 12 német, 8 francia és 6 olasz) alakult. Az 51 tanulócsoport mindegyikére vonatkozóan rendelkezünk tanulói válaszokkal, s 50 tanulócsoportra vonatkozóan áll rendelkezésre mentori értékelés (amennyiben két hallgató tanította a tanulócsoportot, akkor az egyes hallgatók mentori értékelésének átlagát rendeltük az adott tanulócsoporthoz). Így a tanulói válaszok tanulócsoportok szerinti elemzését mind az 51, a mentori válaszok tanulócsoportok szerinti elemzését pedig 50, eltérő létszámú (összesen 413 tanulói kérdőív) tanulócsoportra tudtuk elvégezni.

Az egyes iskolákban, illetve azon belül a tanulócsoportokban nagyon eltérő a diákkérdőívek száma (a legkevebb 2, a legtöbb 26 tanulói kérdőív), ami nagymértékben megnehezíti az egyes tanulócsoportok összevetését, melyet az eredmények értelmezésénél is figyelembe kell venni. A 2. táblázatban közölt dimenziók alapján az egyes tanulócsoportok közötti különbségeket a 4. táblázat részletezi, mely jól mutatja, hogy a tanulók válaszai alapján a tanulócsoportok igen vegyes képet mutatnak (figyelembe véve az átlagokat és szórásokat, valamint a segítségükkel számolható konfidenciaintervallumokat).

Összességében érdemes kiemelni, hogy a tanulócsoportok létszámát (illetve a tanulócsoportonként beérkezett tanulói kérdőívek számát) és a kapott válaszok tanulócsoportonkénti szórását is figyelembe véve szinte valamennyi dimenzióban a legnagyobb átlagok (és egyben legkisebb szórások) a Móra Ferenc Gimnázium egyik angol és két olasz csoportjában, a Szilágyi Erzsébet Gimnázium francia csoportjában, a Széchenyi Gimnázium egyik német csoportjában, valamint Vasvári Pál Gimnázium egyik olasz csoportjában, míg a legalacsonyabbak (több esetben nagy szórással) a Móra Ferenc Gimnázium egyik francia csoportjában, az Uzoni Péter Általános Iskola és Gimnázium angol csoportjában, valamint a Piarista Gimnázium francia csoportjában találhatók. Vagyis ezek a tanulócsoportok több dimenzió mentén is nagyobb eséllyel térnek el a többi tanulócsoportban tapasztalt átlagoktól (lásd a 4. táblázatban).

4. táblázat: A tanulók programmal kapcsolatos percepciói tanulócsoportonként (az ötfokozatú skálák átlagai és szórásai)

Iskola neve	Nyelv	Csoport	Tanulói kérdő- ívek száma (db)	Az órák él- ményserű- sége		Az órák hasz- nosságával kapcsolatos percepciók		Célokkal kapcsolatos percepciók		Tanárjelölt- tel kapcsola- tos percep- ciók		Az oktatás differenciált- ságával kap- csolatos per- cepciók		Általános elégedettség	
				Átlag	Szórás	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás	Átlag	Szórás
Ciszterci Szent István Gimnázium	angol	CS1	6	4,75	0,42	4,92	0,20	4,92	0,20	5,00	0,00	4,67	0,30	4,83	0,41
Ciszterci Szent István Gimnázium	angol	CS2	7	4,83	0,26	4,64	0,56	4,57	0,35	5,00	0,00	4,04	0,44	4,71	0,49
Ciszterci Szent István Gimnázium	angol	CS3	12	4,83	0,33	4,79	0,33	4,33	0,49	5,00	0,00	4,40	0,42	4,50	0,67
Ciszterci Szent István Gimnázium	francia	CS1	10	4,70	0,48	4,85	0,34	4,65	0,58	4,73	0,34	4,73	0,42	4,80	0,63
Ciszterci Szent István Gimnázium	német	CS1	11	4,64	0,39	4,73	0,41	4,41	0,49	4,67	0,39	4,32	0,32	4,55	0,69
Ciszterci Szent István Gimnázium	német	CS2	6	4,75	0,42	4,92	0,20	4,67	0,41	4,94	0,14	4,92	0,13	4,67	0,52
Dr. Ámbédkar Gimnázium	angol	CS1	11	4,73	0,26	4,64	0,39	4,68	0,34	4,82	0,31	4,64	0,42	4,64	0,50
Dr. Ámbédkar Gimnázium	angol	CS2	6	4,92	0,20	4,92	0,20	4,42	0,38	4,67	0,42	4,63	0,26	4,83	0,41
Dr. Ámbédkar Gimnázium	francia	CS1	13	4,62	0,30	4,69	0,38	4,35	0,43	4,79	0,22	4,48	0,37	4,77	0,44
Jókai Mór Gimnázium	angol	CS1	14	4,61	0,45	4,79	0,26	4,39	0,45	4,79	0,28	4,46	0,45	4,71	0,47
Jókai Mór Gimnázium	német	CS1	8	4,38	0,35	4,50	0,38	4,56	0,42	5,00	0,00	4,63	0,48	4,25	0,71
Jókai Mór Gimnázium	olasz	CS1	6	4,92	0,20	4,25	0,27	4,17	0,26	4,61	0,14	4,17	0,47	4,83	0,41
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS1	6	5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00	5,00	0,00	4,92	0,13	5,00	0,00
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS2	6	4,83	0,26	4,50	0,45	4,33	0,61	4,67	0,37	4,63	0,26	4,67	0,52
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS3	4	5,00	0,00	4,88	0,25	4,63	0,25	4,83	0,19	4,69	0,24	4,50	0,58
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS4	6	4,92	0,20	4,90	0,22	4,58	0,58	4,94	0,14	4,88	0,14	4,50	0,84
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS5	5	4,80	0,27	4,80	0,45	4,70	0,45	4,93	0,15	4,40	0,84	4,80	0,45
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS6	6	4,92	0,20	4,83	0,26	4,17	0,26	4,89	0,17	4,71	0,25	4,33	0,52
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS7	7	4,93	0,19	5,00	0,00	4,36	0,63	5,00	0,00	4,93	0,12	4,71	0,49
Móra Ferenc Gimnázium	francia	CS1	6	4,83	0,26	4,67	0,41	4,58	0,38	4,72	0,53	4,83	0,20	4,60	0,89
Móra Ferenc Gimnázium	francia	CS2	6	4,50	0,63	4,50	0,55	4,08	0,86	4,44	0,66	4,29	0,66	4,33	0,82
Móra Ferenc Gimnázium	német	CS1	6	5,00	0,00	4,92	0,20	4,58	0,20	5,00	0,00	4,58	0,26	5,00	0,00
Móra Ferenc Gimnázium	német	CS2	7	4,64	0,24	4,86	0,38	4,14	0,24	4,95	0,13	4,46	0,30	4,14	0,38

Móra Ferenc Gimnázium	olasz	CS1	6	4,25	0,61	4,42	0,58	4,50	0,45	4,72	0,39	4,54	0,40	4,17	0,75
Móra Ferenc Gimnázium	olasz	CS2	12	5,00	0,00	5,00	0,00	4,75	0,26	5,00	0,00	4,94	0,11	5,00	0,00
Móra Ferenc Gimnázium	olasz	CS3	10	5,00	0,00	4,90	0,21	4,80	0,26	4,93	0,14	4,90	0,13	5,00	0,00
Piarista Gimnázium	angol	CS1	6	4,67	0,26	4,83	0,26	4,50	0,45	4,67	0,52	4,42	0,38	4,83	0,41
Piarista Gimnázium	angol	CS2	7	4,86	0,24	4,93	0,19	4,57	0,45	4,71	0,30	4,43	0,40	4,86	0,38
Piarista Gimnázium	francia	CS1	8	4,17	0,98	4,19	0,88	4,13	0,88	5,00	0,00	4,28	0,83	3,88	1,25
Piarista Gimnázium	német	CS1	10	4,80	0,35	4,60	0,39	4,45	0,55	4,97	0,11	4,43	0,24	4,30	0,67
Piarista Gimnázium	német	CS2	8	4,56	0,62	4,44	0,82	4,25	0,53	4,83	0,36	4,72	0,28	4,00	0,93
Széchenyi István Gimnázium	angol	CS1	8	4,50	0,58	4,63	0,52	4,06	0,56	4,83	0,18	4,50	0,27	4,38	1,06
Széchenyi István Gimnázium	francia	CS1	2	4,75	0,35	4,00	1,41	4,25	1,06	4,50	0,24	4,38	0,88	4,00	0,00
Széchenyi István Gimnázium	francia	CS2	4	4,00	1,22	4,00	1,22	4,13	1,44	4,75	0,32	4,63	0,14	4,00	1,41
Széchenyi István Gimnázium	német	CS1	6	5,00	0,00	4,75	0,27	4,25	0,42	4,93	0,15	4,75	0,16	4,67	0,52
Széchenyi István Gimnázium	német	CS2	7	5,00	0,00	4,93	0,19	5,00	0,00	4,95	0,13	4,71	0,25	5,00	0,00
Szent Imre Katolikus Általános Iskola és Gimnázium	angol	CS1	6	4,67	0,61	4,58	0,58	4,83	0,26	4,94	0,14	4,71	0,37	4,17	0,98
Szent Imre Katolikus Általános Iskola és Gimnázium	német	CS1	6	4,92	0,20	5,00	0,00	4,67	0,41	4,94	0,14	4,75	0,27	4,50	0,55
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	CS1	12	5,00	0,00	4,83	0,25	4,67	0,58	4,89	0,16	4,75	0,30	4,83	0,39
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	CS2	9	4,83	0,25	4,78	0,26	4,17	0,43	4,93	0,22	4,67	0,22	4,56	0,53
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	CS3	5	4,80	0,27	4,70	0,45	4,80	0,27	4,93	0,15	4,70	0,11	4,40	0,89
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	CS4	26	4,52	0,64	4,63	0,50	4,48	0,62	4,83	0,33	4,55	0,47	4,23	1,03
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	CS5	8	4,94	0,18	4,75	0,38	4,75	0,27	4,96	0,12	4,75	0,27	4,75	0,46
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	francia	CS1	18	4,97	0,12	5,00	0,00	5,00	0,00	4,96	0,11	4,96	0,13	5,00	0,00
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	német	CS1	8	4,56	0,42	4,94	0,18	5,00	0,00	4,83	0,18	5,00	0,00	2,63	0,74
Uzoni Péter Általános Iskola és Gimnázium	angol	CS1	8	4,88	0,23	4,06	1,15	4,25	0,80	4,92	0,24	4,25	0,88	3,63	1,41
Uzoni Péter Általános Iskola és Gimnázium	német	CS1	7	4,86	0,24	4,71	0,27	4,57	0,45	4,76	0,50	4,61	0,38	4,57	0,79
Vasvári Pál Gimnázium	angol	CS1	6	4,75	0,42	4,67	0,52	4,67	0,82	5,00	0,00	4,83	0,30	4,50	0,84
Vasvári Pál Gimnázium	angol	CS2	7	4,43	1,30	4,43	1,13	4,14	1,46	4,52	0,86	4,25	1,37	4,43	0,79
Vasvári Pál Gimnázium	olasz	CS1	6	5,00	0,00	4,83	0,26	4,83	0,26	5,00	0,00	4,96	0,10	4,83	0,41
Vasvári Pál Gimnázium	olasz	CS2	12	4,79	0,33	4,96	0,14	4,58	0,19	4,86	0,17	4,73	0,25	5,00	0,00
Együttesen	–	–	413	4,75	0,33	4,71	0,39	4,52	0,46	4,85	0,21	4,62	0,35	4,53	0,57

Megjegyzés: A kiemelkedő átlagokkal rendelkező tanulócsoportok zöld, a kevésbé kiemelkedők narancssárga háttérrel kiemelve.

A mentorok tanárjelöltekkel kapcsolatos véleményének vizsgálatakor az egyes itemekre (kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás, javaslatok megfogadása, hallgatói felkészültség, önállóság, visszajelzés és önreflexió, portfólió-készítés, programban történő további részvétel) adott válaszaik tanulócsoportonkénti átlagait vettük alapul. A mentorok 9 dimenzióra adott összértékelése alapján két tanulócsoport (Piarista Gimnázium, angol, CS2 és Móra Ferenc Gimnázium, francia, CS1) esetében tapasztalható 4 alatti átlagérték. Elemzésünkben a mentori értékelések tanulócsoportonkénti átlagait összevetettük a tanulók tanárjelöltekkel kapcsolatos percepcióival is. Az eredmények azt mutatják, hogy **az esetek többségében megegyezik a tanárjelöltek mentorok, illetve diákok általi megítélése, s az is látható, hogy inkább a tanulók értékitétele a kedvezőbb.** Ugyanakkor több olyan csoportok is van, amelyek esetében jelentősebb különbségek mérhetők a tanulók és a mentorok véleményei között (10 tanulócsoportnál a tanulók, 2 tanulócsoportnál a mentorok véleménye kedvezőbb) (lásd az 5. táblázatban).

5. táblázat: A tanulók és a mentorok tanárjelöltekkel kapcsolatos véleményei közötti különbségek (az ötfokú skálák csoportátlagai)

Iskola neve	Nyelv	Csoport	Tanárjelölttel kapcsolatos percepciók (diákkérdőív)	Tanárjelölt(ek) mentori megítélése (összátlag)
Ciszterci Szent István Gimnázium	angol	CS1	5,00	4,89
Ciszterci Szent István Gimnázium	angol	CS2	5,00	5,00
Ciszterci Szent István Gimnázium	angol	CS3	5,00	5,00
Ciszterci Szent István Gimnázium	francia	CS1	4,73	5,00
Ciszterci Szent István Gimnázium	német	CS1	4,67	4,67
Ciszterci Szent István Gimnázium	német	CS2	4,94	5,00
Dr. Ámbédkar Gimnázium	angol	CS1	4,82	4,78
Dr. Ámbédkar Gimnázium	angol	CS2	4,67	4,67
Dr. Ámbédkar Gimnázium	francia	CS1	4,79	4,89
Jókai Mór Gimnázium	angol	CS1	4,79	4,33
Jókai Mór Gimnázium	német	CS1	5,00	5,00
Jókai Mór Gimnázium	olasz	CS1	4,61	4,17
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS1	5,00	5,00
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS2	4,67	4,61
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS3	4,83	4,56
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS4	4,94	4,78
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS5	4,93	5,00
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS6	4,89	4,11
Móra Ferenc Gimnázium	angol	CS7	5,00	5,00
Móra Ferenc Gimnázium	francia	CS1	4,72	3,89
Móra Ferenc Gimnázium	francia	CS2	4,44	4,67
Móra Ferenc Gimnázium	német	CS1	5,00	5,00
Móra Ferenc Gimnázium	német	CS2	4,95	5,00
Móra Ferenc Gimnázium	olasz	CS1	4,72	4,67
Móra Ferenc Gimnázium	olasz	CS2	5,00	4,85

Iskola neve	Nyelv	Csoport	Tanárjelölt- tel kapcsola- tos percep- ciók (diák- kérdőív)	Tanárje- lőlt(ek) men- tori megíté- lése (összátlag)
Móra Ferenc Gimnázium	olasz	CS3	4,93	5,00
Piarista Gimnázium	angol	CS1	4,67	5,00
Piarista Gimnázium	angol	CS2	4,71	3,89
Piarista Gimnázium	francia	CS1	5,00	5,00
Piarista Gimnázium	német	CS1	4,97	5,00
Piarista Gimnázium	német	CS2	4,83	5,00
Széchenyi István Gimnázium	angol	CS1	4,83	4,78
Széchenyi István Gimnázium	francia	CS1	4,50	4,94
Széchenyi István Gimnázium	francia	CS2	4,75	5,00
Széchenyi István Gimnázium	német	CS1	4,93	5,00
Széchenyi István Gimnázium	német	CS2	4,95	5,00
Szent Imre Katolikus Általános Iskola és Gimnázium	angol	CS1	4,94	4,67
Szent Imre Katolikus Általános Iskola és Gimnázium	német	CS1	4,94	5,00
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	CS1	4,89	5,00
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	CS2	4,93	4,56
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	CS3	4,93	5,00
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	CS4	4,83	5,00
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	angol	CS5	4,96	5,00
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	francia	CS1	4,96	4,89
Szilágyi Erzsébet Gimnázium	német	CS1	4,83	4,11
Uzoni Péter Általános Iskola és Gimnázium	angol	CS1	4,92	4,33
Uzoni Péter Általános Iskola és Gimnázium	német	CS1	4,76	4,33
Vasvári Pál Gimnázium	angol	CS1	5,00	4,00
Vasvári Pál Gimnázium	angol	CS2	4,52	–
Vasvári Pál Gimnázium	olasz	CS1	5,00	4,44
Vasvári Pál Gimnázium	olasz	CS2	4,86	4,89
Együttesen	–	–	4,85	4,76

Megjegyzés: Azon tanulócsoportokat, ahol a tanulók tanárjelöltekre vonatkozó értékelése lényegesen kedvezőbb, mint a mentoré piros, ahol a mentoroké kedvezőbb narancssárga háttérrel emeltük ki.

A továbbiakban érdemesnek tartjuk megvizsgálni azt is, hogy az egyes idegen nyelvek szerint miként alakulnak a tanulói és a mentori vélemények. Az adatok alapján összességében az látható, hogy a legtöbb item esetében **a francia nyelvcsoporthoz tartozó tanulók valamelyest kedvezőtlenebb, míg az olasz nyelvcsoporthoz tartozó diákok valamelyest kedvezőbb értékelést adtak. Statisztikailag is szignifikánsnak tekinthető különbség mutatható ki a négy idegen nyelv szerint létrehozott csoportok között** a tekintetben, hogy **a tanulók mennyire tartották érdekesnek a tanárjelöltek által tartott órákat** (hasonlóan az előző félévhez most is a francia nyelv esetében tapasztalható a legkisebb átlagérték). Ezen felül a harmadik félévben már a **pontos órakezdés és befejezés, valamint az órák hasznosságának megítélésben** is eltérnek az eltérő idegen nyelveket tanuló csoportok, s ebben az esetben is a franciát tanuló csoportok értékítélete marad el leginkább a többi nyelvi csoportban tapasztaltaktól (lásd az 5. ábrán).

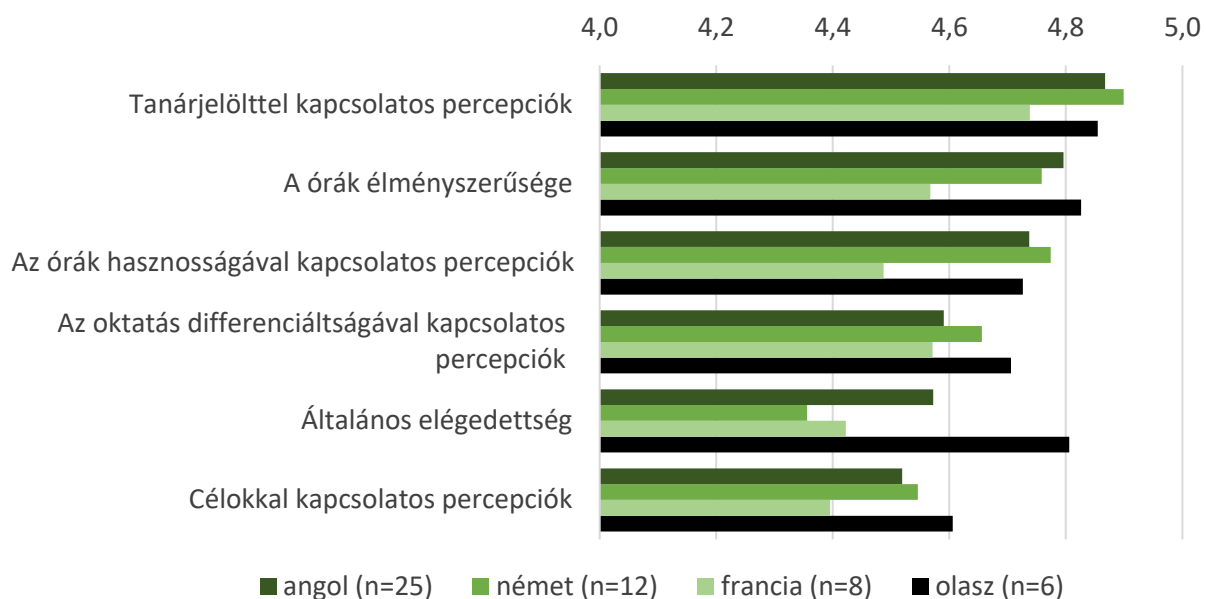
6. ábra: A diákoknak a programmal kapcsolatos percepciói a vizsgált itemek esetében idegen nyelvek szerint (csoportátlagok: 1 = egyáltalán nem értek egyet, 5 = teljesen egyetértek)

Megjegyzés: ANOVA-próba: * $p < 0,05$.

Amennyiben a megfelelő itemek egyesítésével létrehozott 6 értékelési dimenzió mentén vizsgáljuk a tanulók válaszait, megállapítható, hogy szintén a francia csoportok tanulói adták a legalacsonyabb összesített értékeléseket. Az eredmények azt mutatják, hogy a percepciókban statisztikailag nem mutatható ki szignifikáns különbség a különböző nyelvi csoportok között, ugyanakkor a tanárjelölttel kapcsolatos percepciók, az órák élményszerűsége, valamint a foglalkozások hasznosságának megítélése kapcsán tapasztalható némi tendencia szintű ($0,05 < p < 0,1$) különbség a nyelvek szerint elkülönített csoportok között (lásd a 6. ábrán).

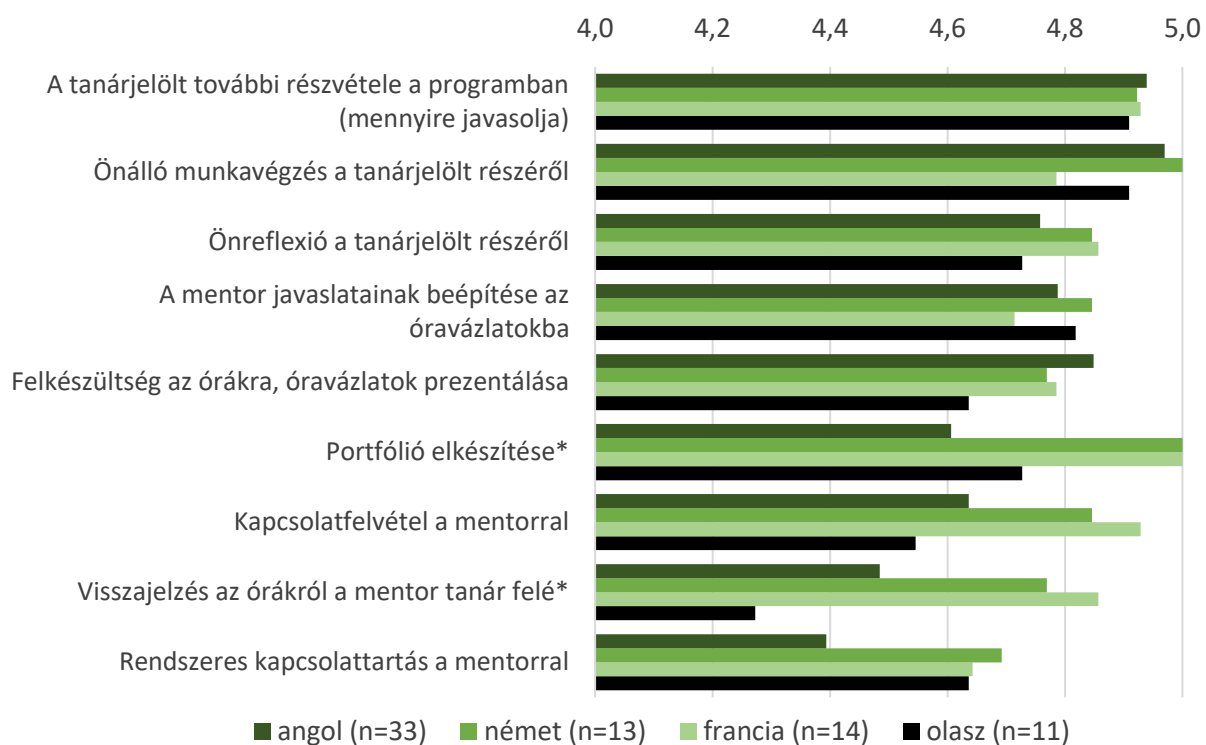
7. ábra: A tanulók programmal kapcsolatos percepcióinak különbségei idegen nyelvek szerint (csoportátlagok: 1 = egyáltalán nem értek egyet, 5 = teljesen egyetértek)

Megjegyzés: ANOVA-próba: * $p < 0,05$.

A mentorok tanárjelöltekre vonatkozó értékeléseiben két olyan területen tapasztalható statisztikailag szignifikáns eltérés a négy tanított nyelv között: (1) a portfólió elkészítésének megítélésében és (2) a tanárjelöltek foglalkozásokról adott visszajelzéseiben. Mindkét terület esetében már az előző félévben is mérhető volt az egyes nyelvek között különbség, s ugyanúgy, mint a projekt legutóbbi harmadik félévében, akkor is az angol nyelv esetében volt szignifikánsan alacsonyabb a mentori értékelések átlaga (lásd a 7. ábrán).

8. ábra: A mentorvélemények közötti különbségek idegen nyelvek szerint (csoportátlagok: 1 = egyáltalán nem találtam megfelelőnek, 5 = teljesen meg voltam elégedve)

Megjegyzés: ANOVA-próba: * $p < 0,05$.

III. Összegző következtetések, javaslatok

1. Projektre vonatkozó általános javaslatok

A projekt eddigi tapasztalatai alapján összességben kijelenthető, hogy **a résztvevők kedvező véleményeket fogalmaztak meg a programmal kapcsolatban.** Az értékelés különböző dimenziókban kapott rendre magas értékek miatt nehéz a projekt eddigi 3 félévében megvalósuló adatfelvételek alapján bármilyen hiányosságra rámutatni, és ennek alapján a képzés fejlesztésére vonatkozó javaslatot megfogalmazni. Mindazonáltal a projekt különböző szereplőinek véleménye alapján azonosítható néhány olyan programelem, melyek mentén relatív deficit mutatkozik, és/vagy amelyeknek fejlesztése révén a célpopuláció általános elégedettsége javítható. A korábbi félévekben feltárt tapasztalatok alapján a hallgatók felkészítésekor és mentálásakor történt hatékony reflexió a projekt működésére vonatkozóan. Az adatok hiányossága és kis minták ellenére is látható pozitív elmozdulás, ugyanakkor változatlanul szükséges a korábbiakban is megfogalmazott hiányok/elégedetlenségi tényezők proaktív megoldása.

(1) Egyrészt **a reális és egyértelmű célkitűzések fontosságát emeljük ki.** Fontos, hogy a tanárjelöltek a foglalkozások elején **pontosan definiálják céljaikat, a feladatok hasznosságát,** és hogy a foglalkozások végén rendszeresen **jelezzenek vissza a tanulók teljesítményére.** A projektértékelés három félévi tapasztalatai egyértelműen azt mutatják, hogy általában a célok elérésének az önértékén túlmutató hatása van. Ugyanakkor pont a képzés elején megfogalmazott **célok elérése** tekintetében tapasztalható leginkább relatív elégedettségdeficit a diákok körében. Már az előző félévben is kiderült, hogy **ott hatékonyabb a tanítás, ahol sikerül közös célokat megfogalmazni és a végén erre reflektálni, melyre a tanárjelöltek figyelmét is fel kell hívni.** A siker egyik fontos záloga, hogy **a kurzus elején a tanulókkal együtt kell tisztázni és meghatározni a célokat,** továbbá **érdemes és hasznos lefektetni az együttműködés szabályait, normáit is,** mivel ez segíti a kurzus gördülékeny menetét, hatékonyságát. Az eddigi tapasztalatok alapján a tanulókkal közös témakijelölés sikeres – de van, ahol nincs ötlete a diákoknak, és sokszor belecsúszik a tanárjelölt abba, hogy az iskolai témákat (leckéket) veszik sorra, holott a diákok motivátlanná válhatnak, ha délelőtt és délután is ugyanaz a téma kerül terítékre. Nem beszélve arról, hogy **a délutáni időszakban már nagyon fáradtak a diákok,** viszont a túlterheltségük túlmutat a program keretein, hiszen ez egy olyan általános probléma, ami makroszintű megoldást igényel.

(2) A projekt során a diákok kiváló lehetőséget kapnak arra, hogy motiváló, változatos nyelvórákon készüljenek az érettségire és a nyelvvizsgára, élménypedagógiai módszerekkel ismerjék meg a célnyelvi ország kultúráját. A tanulói értékelések alapján a képzés elején megfogalmazott **célok elérése,** továbbá az **órák megfelelő, diákokhoz igazított nehézségi szintje** tekintetében mutatkozott leginkább relatív elégedettségdeficit a diákok körében. Ezekre, továbbá **a diákok általános elégedettségére/részvételi hajlandóságára** érdemes jobban odafigyelni.

(3) Az eredmények összességében azt mutatják, hogy a tartott foglalkozásokat jellemzően élvezték és érdekesnek találták a diákok, azonban mivel a diákok általános elégedettségét jelentősen befolyásolja a foglalkozások élményszerűsége, a nyelvtanulás öröme így a programmal kapcsolatos elégedettség fenntartása, illetve növelése érdekében fontosnak tartjuk a **foglalkozások élményszerűségének fókuszban tartását**. A délutáni foglalkozásoknak tehát hatékonyan kell alkalmaznia az élménypedagógiai módszereket, a játékok széles tárháza mellett, érdemes lenne miniprojekteket is beilleszteni (építeni a korábbi projektekre/kutatási feladataikra, vagy egyéb produktumra épülő projekteket elindítani), mivel kiemelten sikeresnek bizonyultak a diákokkal közösen megtervezett kurzusok. Ezért javasoljuk, hogy a projekt céljainak megfelelően a **tanárjelöltek még bátrabban válasszanak (és alkalmazzák is) a kreatív, alkotó jellegű tevékenységeken alapuló élménypedagógiai módszereket** (az élménypedagógia és az öröm faktor erősítése), **s még jobban vegyék figyelembe a tanulói, tanulócsoportokon belüli igényeket**. A foglalkozások száma (12 alkalom) azt is lehetővé tenné, hogy a résztvevők projektben gondolkodjanak – vagy legalább projektorientált módon, egymásra épülő modulok segítségével tervezzék és valósítsák meg a foglalkozásaikat.

(4) A **diákok általános elégedettségét**, a hasonló programokkal kapcsolatos nyitottságát a 2018/2019 II. félévre vonatkozó adatok szerint leginkább a **programok élményszerűségének növelésével**, illetve kisebb mértékben **az órák hasznosságára, s a célokra való nagyobb odafigyeléssel javíthatjuk**. A **tanárjelöltekkel kapcsolatos elégedettség** igen magas, azonban érdemes szem előtt tartani, hogy **csökkenésével a programokkal kapcsolatos általános elégedettség is csökkenhet**. A 2018/2019 tanév II. félév értékelése során kapott eredményeket a 2018/2019 tanév II. félév értékelése során kapott eredményekkel összehasonlítva kevés elmozdulás volt tapasztalható a diákok által megfogalmazott véleményekben, **a projekt kezdetéhez, a 2017/2018 II. félévhez képest viszont a vizsgált szempontok felében szignifikáns pozitív változás jelentkezett**: növekedett az órák, az anyagok és a visszajelzések hasznossága, érdekesebb és élvezetesebb órákról számoltak be a diákok. Egy jellemző mentén mutatkozott negatív elmozdulás: **az program első félévéhez képest a tanárjelöltek felkészültségével kapcsolatosan szignifikánsan romlott a diákok véleménye**. A különböző értékelési dimenziókra összesített vélemények alapján azt mondhatjuk, hogy **a projekt kezdete óta javult az oktatás diákok által érzékelt differenciáltsága, élményszerűsége, illetve hasznossága**. Ez öröndetes, azonban azt is látnunk kell, hogy mindezen **kedvező elmozdulások a diákok általános elégedettségében, a hasonló programokkal kapcsolatos nyitottságában nem mutatkozott meg** (a három félév során az erre vonatkozó összességében relatíve alacsony értékek nem változtak). Ez talán összefügghet azzal, hogy a **tanárjelöltek felkészültségével kapcsolatos elégedettség** két- és három féléves összehasonlításban is **csökkent** a diákok körében. A **tanárjelöltek felkészültségének, illetve az azokkal kapcsolatos tanulói percepcióknak a kedvezőtlen irányú elmozdulásaira feltétlenül oda kell figyelni**, hiszen az a tanárjelöltekkel való elégedettség egyik dimenziója, melynek csökkenésére érzékenyen reagál a programmal kapcsolatos általános elégedettség/nyitottság is.

(5) **A differenciálás a legnagyobb kihívás a hallgatók számára**, több helyen vegyesek a csoportok, folyamatosan változó a jelenlét, ugyanakkor ehhez nincs elég gyakorlatuk, hogy tudjanak mindig reflektálni (irreális elvárás is, hogy ezt egyből kezelni tudják). Ugyanakkor rendkívül fontos szempont a projekt számára, hogy **a projekt elsősorban ne a tanórai anyag pótlására biztosítson időtöbbletet, hanem a változatos módszertani kultúra alkalmazásával a résztvevők igényeihez, érdeklődéséhez, felkészültségéhez rugalmasan tudjon alkalmazkodni.**

(6) A projekt-tájékoztatók, a hallgatók felkészítése egyre hatékonyabb, ami jól látható az órák szakszerű tervezésében, kivitelezésben. Ugyanakkor a **szereplők (középiskolai tanulók és nyelvtanárok, iskolai koordinátorok, tanárjelöltek, mentorok, ELTE összekötő mentorai) között erősíteni kell az együttműködést, a tudásmegosztást, valamint a hatékony, többcsatornás kommunikációt és információáramlást** (utóbbi kapcsán feltétlenül indokolt pontos, végleges döntések, információk közlése, továbbítása az érintettek felé). Nincs róla információ, de **a szülőkkel való kommunikáció is fontos lenne**, hiszen ingyenes felkészítő órákat vehetnek igénybe gyermekeik.

(7) **Alapvetően szükséges a csoportok, csoportlétszámok hatékonyabb fenntartása, az alkalmazni és a csoportok jobb tervezése, összeállítása, koordinálása, valamint a lemorzsolódás megelőzése, csökkentése.** A tanév közben szinte képtelenség a középiskolákban ad-hoc jelleggel koordinálni ezeket a plusz foglalkozásokat, tevékenységeket, a foglalkozások tervezésénél figyelembe kell venni az adott iskolai feltételeket. Összességében még mindig **nem elég támogató a projektet befogadó iskola** abban, hogy biztosítsa, támogassa, motiválja a tanulóit a foglalkozásokon való rendszeres megjelenésen (más rendezvények, hatékonyabb kommunikáció a szülőkkel, egymással). A létszám sok esetben alacsonyabb az elvártnál, ezért **a projektben részt vevő iskolákban még intenzívebb együttműködésre van szükség, hogy a tanulók állandó és folyamatos jelenléte a foglalkozásokon megvalósuljon.**

(8) **A tanárképzés szempontjából több haszonnal is jár a projekt.** A projekt működésének ebben a szakaszában viszonylag jól és hatékonyan működik a **hallgatók bevonása**, akik számára a foglalkozások tartása kiváló szakmai tapasztalatszerzési lehetőséget biztosít, hiszen a valódi gyakorlat sok új kihívással jár, amely feltehetően segíti pályaszocializációjukat, s fejleszti pedagógiai kompetenciáikat is. A projekt nagy előnye, hogy a képzésen belüli rövid és egyéni (hosszú) tanítási gyakorlattal szemben itt szinte **teljes önállóságot kapnak a tanárjelöltek, így ki tudják próbálni magukat.** Továbbá miután többszereplős a projekt, **több oldalról is kaphatnak szakmai támogatást, s fejlődik kommunikációjuk és együttműködési hajlandóságuk is.**

(10) **A projekt hatékony segítséget jelent a digitális tanulási lehetőségek, online felületek bevonására**, amely nagyon motiváló, támogató környezetet teremthet. A hallgatók módszertana nagyon változatos, nagyon sok új digitális technikát, online formát és sok játékot használnak, így valóban képviselik az élményszerű nyelvtanulást. A projekt kiváló lehetőséget biztosít arra is, hogy **a hallgatók behatóbban megismerjék az iskola világát, a tanulók személyiségét, képesek legyenek a differenciálásra, az adaptív tanulási-tanítási technikák alkalmazá-**

sára. A tanárjelölteknek elegendő idejük és lehetőségük van a **változatos módszerek és munkaformák kipróbálására és alkalmazására**, tudják gyakorolni a differenciált értékelési formákat, továbbá kellő motivációt kapnak arra, hogy újabb módszereket (főként digitális) ismerjenek meg és alkalmazzanak, illetve tanítsák meg a tanulókat az önálló nyelvtanulás alapjaira. A hallgatók megfelelő támogatást kapnak az egyetemi mentoraiktól (több reflexió kitér rá), szükség esetén, igény szerint segíti munkájukat az iskolai koordinátor és olykor a nyelvtanár is.

2. Értékelési stratégiával/protokollal kapcsolatos javaslatok

1) Az értékelési rendszer kialakítása során mindenképpen **figyelemmel kell lenni a projekt legfontosabb céljaira**, melyek a következők:

- nem formális nyelvtanulási lehetőségek biztosításával elősegíteni a résztvevő középiskolások nyelvtudásának fejlődését;
- a fejlődés érdekében integrált megközelítés alkalmazása, azaz a lehetséges változók összességének javulásának előmozdítása;
- a középiskolai nyelvtanárok eszköztárának bővítése elsősorban élménypedagógiai módszerekkel;
- a nyelvtanulók tudásának, motivációjának és hozzáállásának eredményes javítása az egyéni különbségek megfelelő kezelésével;
- a nyelvtanulók támogatása az önálló nyelvtanulás felé vezető úton;
- elősegíteni, hogy a diákok tudjanak és szeressenek idegen nyelvet tanulni és az elsajátított hasznos nyelvtudást megfelelően is tudják alkalmazni;
- a nyelvtanárok felkészültségének növelése a projekt továbbképzési rendszerének segítségével.

(2) Mivel a **projekt két fő célcsoportját nem a hallgatók (tanárjelöltek), hanem az élményalapú nyelvi foglalkozásokba bevont 9–13. évfolyamos tanulók, valamint a projektben közvetlenül és aktívan szerepet vállaló iskolai nyelvtanárok adják**, ezért az értékelés során **sokkal inkább rájuk kellene fókuszálni**. Hozzáteve, hogy a projekt folyamatértékelése egyrészt megköveteli valamennyi, a programban részt vevő szereplő körkörös értékelését, másrészt a projekt során szerzett tapasztalatok, megvalósuló tevékenységek értékelését is.

(3) Mivel a projekt folyamatértékeléséhez elengedhetetlen, hogy a legfontosabb kérdésköröket illetően **minél részletesebb adatok, információk álljanak rendelkezésre**, ezért **erősen javasolt az adatgyűjtések ösztönzése, szélesítése (teljeskörűségere való törekvés), egységesítése és rendszerezése**, hogy a szükséges adatok átlátható és alapos dokumentálása, majd az ezeken alapuló elemzés megtörténhessen. **Sajnos – az előző két félévhez hasonlóan – jelen értékeléshez sem álltak rendelkezésre teljes körűen az adatok az egyes iskolákból, tanuló-csoportokból, hallgatóktól.**

(4) A projekt kapcsán **összesen 6 szereplő** (középiskolai tanulók, középiskolai nyelvtanárok, tanárjelöltek, mentoraik, középiskolai koordinátorok, ELTE összekötő mentorai) **aspektusából kell az értékelést elvégezni**, melynek során **különböző mérési eszközöket** célszerű alkalmazni, valamint fontos, hogy a projekt minden érintett szereplője a félév zárásakor értékelje egyrészt a többi szereplőt (körkörös értékelés: akivel kapcsolatba kerül a projekt során), másrészt a projekt során szerzett tapasztalatokat, a megvalósuló tevékenységeket. Az egyes szereplők véleményének vizsgálatakor mindenképpen szem előtt kell tartani, hogy **a kérdéseket olyan módon érdemes kialakítani, hogy összevethetőek legyenek a válaszok a különböző célcsoportok, szereplők között**.

(5) Az eddigi tapasztalatok alapján **továbbra is javasoljuk a korábbiakban általunk módosított és kialakított tanulói kérdőív használatát**, amely csökkentené a jelenleg alkalmazott kérdőív validitási problémáit, növelné a célok és azok megvalósulása értékelésének pontosságát, differenciáltságát, valamint a mélyebb elemzés lehetőségeit. A tapasztalatok visszacsatolása után kialakított **végleges tanulói kérdőívet** az *1. számú melléklet* tartalmazza.

(6) A projekt jelenlegi értékelésében **nincs információ a középiskolai nyelvtanárok „mentálisáról”, attitűdjéről, módszertani kultúrájáról, motiváltságáról**, melyet kérdőívvel célszerű felmérni. Ezért továbbra is javasoljuk egy olyan kérdőív lekérdezését, amely kitér a programban részt vevő tanulók előmenetelével, motivációjának változásával kapcsolatos tapasztalatokra, a projekt hasznosulásáról alkotott véleményekre, valamint arra is, hogy az élménypedagógiai módszerek mennyiben épültek be a tanórai gyakorlatba, s azok mennyiben eredményesek. Nehézséget jelenthet, hogy a középiskolai nyelvtanárok nem kapnak javadalmazást a projektből, ezért alapvető kérdés, hogy miként lehet őket motiválttá tenni abban, hogy részt vegyenek az értékelésben. E tekintetben **a projektben megvalósuló szakmai továbbképzéseken történő részvétel ösztönzőleg hathat a kérdőív kitöltésére**. A tapasztalatok visszacsatolása után kialakított **végleges középiskolai kérdőívet** a *2. számú melléklet* tartalmazza.

(7) A projekt folyamatértékeléséhez **nagyon fontosak a hallgatók** (órák utáni, záró) **reflexiói**. Annak érdekében, hogy a reflexiókat egységes szempontok mentén lehessen feldolgozni és értékelni, **az alábbi szempontok reflexiókban történő megjelenítését, érvényesítését továbbra is célszerű kikötni** (vagyis a reflexióikban ezekre a területekre kell kitérniük a tanárjelölteknek):

- Milyen mértékben tudtam megvalósítani a kitűzött céljaimat?
- Mi (melyik feladat, gyakorlat, módszer) járult hozzá leginkább az óra sikeréhez?
- Miben voltam kevésbé eredményes és hatékony?
- Hogyan ítélem meg a tanulókat, az órai teljesítményüket?
- Mi volt a legnagyobb probléma, kihívás, s milyen alternatívákat látok ezek kezelésére?
- Mely kompetenciáim fejlődtek, és miben kell még fejlődnöm?

Mellékletek

1. számú melléklet: Tanulói kérdőív

1. AZ ÓRÁKAT TARTÓ TANÁRJELÖLTEK NEVE:

ELŐSZÖR NÉHÁNY SZEMÉLYES KÉRDÉS.

2. NEMED:

☐ 1 fiú ☐ 2 lány

3. MELYIK ÉVBEN SZÜLETTÉL?

4. AZ ELMÚLT FÉLÉV VÉGÉN MILYEN VOLT A TANULMÁNYI ÁTLAGOD?

(Egy tizedes pontossággal írd be!)

,

5. MIT GONDOLSZ, A KOROSZTÁLYODHOZ KÉPEST HOGYAN TELJESÍTESZ AZ ISKOLÁBAN?

- ☐ 1 nagyon jól, a legjobbak között vagyok
- ☐ 2 jóval az átlagos fölött
- ☐ 3 az átlagos fölött
- ☐ 4 átlagosan
- ☐ 5 az átlagos alatt
- ☐ 6 jóval az átlagos alatt
- ☐ 7 rosszul, a legrosszabbak között vagyok

6. HÁNYADIK ÉVFOLYAMRA JÁRSZ?

7. HÁNY ÉVE TANULOD A PROGRAM KERETÉBEN IS TANULT NYELVET?

8. A PROGRAM KERETÉBEN ÖSSZESEN HÁNY ÓRÁN VETTÉL RÉSZT?

A KÖVETKEZŐK KÉRDÉSEK A PROGRAM KERETÉBEN TARTOTT FOGLALKOZÁSOKRÓL/ ÓRÁKRÓL SZÓLNAK.

9. SZERINTED MI VOLT A PROGRAM KERETÉBEN TARTOTT ÓRÁK CÉLJA?

Minden olyan célt jelölj meg, ami szerinted

- ☐ 1 hogy közelebb kerüljünk a sikeres nyelvi érettségéhez vagy emelt szintű érettségéhez
- ☐ 1 hogy megváltozzon a nyelvtanuláshoz való viszonyulásunk
- ☐ 1 a növekedjen nyelvtanulás iránti motivációnk
- ☐ 1 hogy az igényeinkhez alkalmazkodó oktatást biztosítson
- ☐ 1 hogy közel hozza hozzánk a nyelveket/nyelvtanulást
- ☐ 1 hogy a korosztályunknak és a 21. századnak megfelelő dolgokat tanuljunk nyelvórán is
- ☐ 1 hogy alkalmazzuk nyelvtanulás során is a 21. századi technikákat
- ☐ 1 hogy megismerünk más nyelvi kultúrákat
- ☐ 1 hogy magabiztos nyelvhasználóvá váljunk
- ☐ 1 hogy felkészítsen az önálló nyelvtanulásra

10. A KÖVETKEZŐKBEN KÜLÖNBÖZŐ ÁLLÍTÁSOKAT OLVASHATSZ. MELYIKKEL MENNYIRE ÉRTESZ EGYET?

(Minden sorban egy választ jelölj be!)

	egyáltalán nem értek egyet					teljes mértékben egyetértek				
a) A program keretében tartott órákat érdekesnek találtam.	1	2	3	4	5					
b) A program keretében tartott órákat hasznosnak találtam.	1	2	3	4	5					
c) A program keretében tartott órák és feladatok célja világos volt előttem.	1	2	3	4	5					
d) A program során biztosított vagy ajánlott anyagok hasznosnak bizonyultak számomra.	1	2	3	4	5					
e) Az órákon mindig választ kaptam tananyaggal kapcsolatos kérdéseimre.	1	2	3	4	5					
f) Az órákon hasznos visszajelzéseket kaptam teljesítményemmel kapcsolatban.	1	2	3	4	5					
g) A tanárjelöltek figyelembe vették a mi érdeklődésünket.	1	2	3	4	5					
h) Nekünk is volt beleszólásunk az órák menetébe.	1	2	3	4	5					
i) Szerintem nincs értelme ez ilyen foglalkozásoknak.	1	2	3	4	5					
j) Nem igazán érdekeltek az órán elhangozottak.	1	2	3	4	5					
k) Szerintem időpocsékolás volt az órákra járni.	1	2	3	4	5					
l) Az órákat tartó tanárjelöltek jól végezték a munkájukat.	1	2	3	4	5					
m) Úgy érzem, hogy az órák segítségével közelebb kerültem a sikeres érettségizéshez, ill. emelt szintű érettségizéshez.	1	2	3	4	5					
n) Az órák sokat segítettek abban, hogy hogyan tudom a nyelvtudásomat önállóan fejleszteni.	1	2	3	4	5					
o) Az órákon sok új technikát alkalmaztunk (e-learning anyagok, applikációk).	1	2	3	4	5					
p) Az órák közelebb hoztak számomra más kultúrákat.	1	2	3	4	5					
q) Az órák hatására most már sokkal magabiztosabban használom a nyelvet.	1	2	3	4	5					
r) Az órák alapján most már jobban látom a nyelvtudás hasznosságát, fontosságát.	1	2	3	4	5					
s) Az órák nagy részében mással foglalkoztam, vagy unatkoztam.	1	2	3	4	5					
t) Élveztem, hogy részt vehetek ezeken az órákon.	1	2	3	4	5					
u) Az órákat tartó tanárjelöltek mindig felkészültnek tűntek.	1	2	3	4	5					
v) Az órák nehézségi szintje megfelelő volt számomra.	1	2	3	4	5					
w) Számomra megfelelő tempóban haladtunk az órákon.	1	2	3	4	5					
x) Az órát tartó tanárjelöltek mindig pontosan kezdték és fejezték be az órákat.	1	2	3	4	5					
y) Szívesen vennék még részt hasonló foglalkozáson.	1	2	3	4	5					

2. számú melléklet: Középiskolai tanárok kérdőíve

Intézmény:

Nyelv:

1. Tapasztalja-e a hallgatók által tartott nyelvi órák hatásaként a projektben részt vevő diákok nyelvi kompetenciáinak fejlődését? (Húzza alá!)

- a) igen
- b) nem

2. Kérjük, erre a kérdésre csak akkor válaszoljon, ha az első kérdésre igen-nel válaszolt: Mely területen látja a projektben részt vevő diákok fejlődését? (Húzza alá!)

- a) beszédkésztség
- b) szövegértés
- c) szövegalkotás
- d) helyesírás
- e) hallásutáni megértés

3. Kérjük, erre a kérdésre csak akkor válaszoljon, ha az első kérdésre igen-nel válaszolt: Minek tulajdonítja a nyelvi kompetenciák fejlődését? (Húzza alá!)

- a) több órában tanulnak a diákok
- b) differenciált feladatokat biztosítottak a hallgatók órái
- c) új, változatos módszereket és technikákat alkalmaznak a hallgatók
- d) élménypedagógia elemekkel motiválják a diákokat
- e) a fiatal tanárjelöltek életkorban közelebb állnak a diákokhoz

4. Kifejezésre juttatták-e a tanulók a projekt nyelvóráival való elégedettségüket?

- a) igen
- b) nem

5. Nyomon követte-e a hallgatók által tartott órákat?

- a) igen
- b) nem

6. Kérjük, erre a kérdésre csak akkor válaszoljon, ha az ötödik kérdésre igen-nel válaszolt: Milyen módon? (Húzza alá!)

- a) hospitált
- b) érdeklődött a diákoktól
- c) érdeklődött a hallgatótól vagy koordinátortól

7. Meglátása szerint mennyire járultak hozzá a hallgatói nyelvórák a programban résztvevő diákok nyelvtanulásához? *(Minden sorban egy választ jelöljön be! 1 = nem értek egyet, 5 = teljesen egyet értek)*

a) A diákok közelebb kerültek a sikeres érettségihez/nyelvvizsgálóhoz	1	2	3	4	5
b) Megváltozott a diákok nyelvtanuláshoz való viszonyulása	1	2	3	4	5
c) A diákoknak növekedett nyelvtanulás iránti motivációja	1	2	3	4	5
d) A diákok magabiztosabb nyelvhasználóvá váltak	1	2	3	4	5
e) A diákok érezhetően közelebb kerültek az önálló nyelvtanuláshoz	1	2	3	4	5

8. Hogyan ítéli meg a projektben résztvevő hallgatók szakmai felkészültségét? *(Minden sorban egy választ jelöljön be! 1 = nem értek egyet, 5 = teljesen egyet értek)*

a) A hallgatók szakmailag jól felkészültek voltak	1	2	3	4	5
b) A hallgatók célnyelvi kommunikációja megfelelő volt	1	2	3	4	5
c) A hallgatók módszertani tudása változatos volt	1	2	3	4	5
d) A hallgatók képesek voltak reagálni és kielégíteni a diákok elvárásait	1	2	3	4	5
e) A hallgatók tudása megfelelt az Ön szakmai elvárásainak	1	2	3	4	5

9. Egyéb észrevétel, javaslat:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....